

**ПРОГРАМА „ОБРАЗОВАНИЕ“
2021-2027**

УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

BG05SFPR001-1.010

**„Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване
агресията в училищата“**

2025 г.

Съдържание

1. Наименование на програмата	3
2. Наименование на Приоритета и специфичната цел	3
3. Номер и наименование на процедурата.....	3
4. Измерения по кодове.....	3
5. Териториален обхват	3
6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати	3
7. Индикатори (показатели)	7
8. Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата:	9
9. Минимален (ако е приложимо) и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект:.....	9
10. Процент на съфинансиране:.....	9
11. Допустими кандидати	10
12. Допустими партньори.....	13
12.1. Допустими партньори.....	13
12.2. Допустими асоциирани партньори.....	13
13. Дейности, допустими за финансиране.....	14
14. Категории разходи, допустими за финансиране.....	20
14.1. Условия за допустимост на разходите	21
14.2. Допустими разходи	22
15. Допустими целеви групи.....	25
16. Приложим режим на държавни помощи (ако е приложимо).....	26
17. Хоризонтални принципи:.....	34
18. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта (ако е приложимо)	35
19. Ред за оценяване на концепциите за проектни предложения.....	35
20. Критерии и методика за оценка на концепциите за проектни предложения (ако е приложимо)	35
21. Ред за оценяване на проектни предложения	35
22. Критерии и методика за оценка на проектите предложения	37
23. Начин на подаване на проектите предложения	37
24. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване	38
25. Краен срок за подаване на проектите предложения	40
26. Допълнителна информация.....	41
27. Приложения към Условията за кандидатстване	42

1. Наименование на програмата

Програма „Образование“ 2021-2027 г. (ПО)

2. Наименование на Приоритета и специфичната цел

Приоритет 1: „Приобщаващо образование и образователна интеграция“

СЦ по чл. 4, пар. 1, буква е) от Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета - Насърчаване на равния достъп до качествено и приобщаващо образование и обучение, както и на неговото завършване, по-специално за групите в неравностойно положение — от образованието и грижите в ранна детска възраст през общото и професионалното образование и обучение до висшето образование, както и образованието и ученето на възрастни, включително улесняване на мобилността с учебна цел за всички и достъпността за хората с увреждания

3. Номер и наименование на процедурата

BG05SFPR001-1.010 „Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване агресията в училищата“

4. Измерения по кодове¹

Код по измерение: Област на интервенция: 149

Код по измерение: Форма на подкрепа: 01

Код по измерение: Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост: 33

Код по измерение: Допълнителни вторични тематични области във връзка с ЕСФ+: 01, 06

Код по измерение: Равенство между половете във връзка с ЕСФ+, ЕФРР, КФ и ФСП: 02

5. Териториален обхват

Дейностите следва да се изпълняват на територията на Република България.

6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати

Основната цел на процедурата е формиране на благоприятна училищна среда за пълноценно личностно израстване на учениците.

Специфични цели на операцията:

- Прилагане на ефективни модели за осигуряване на сигурна приобщаваща училищна среда;
- Повишаване на компетентностите и уменията на участниците в образователния процес за прилагане на форми и методи на противодействие на агресията, тормоза и насилието в училище;
- Подобряване на междуинституционалното сътрудничество и взаимодействие за превенция и противодействие на агресията, тормоза и насилието в училище.

Агресията, насилието и тормозът са антисоциално поведение, което засяга обществото. То не трябва да се толерира на нито едно ниво, а още по-малко в обществената система на възпитание,

¹ Съгласно Приложение I на Регламент (ЕС) 2021/1060 за процедурата: код 149 Подкрепа за начално до средно образование (с изключение на инфраструктурата); код 01 Безвъзмездни средства; код 33 Без териториална насоченост (Други подходи); код 01 Принос към зелени умения и работни места и зелена икономика; код 06 Преодоляване на детската бедност; код 02 Интегриране на принципа на равенство между половете.

функционираща чрез институциите за училищно образование. Те не биха могли да изпълнят пълноценно ролята си на място за обучение и социализация, ако не осигурят на децата и младежите подкрепяща среда, предлагаща физическа и емоционална сигурност, и насърчаваща позитивни модели на отговорно гражданско поведение.

Според чл. 2, ал. 3 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) институциите в системата на предучилищното и училищното образование самостоятелно разработват и прилагат цялостни политики за: подкрепа за личностно развитие на детето и ученика; изграждане на позитивен организационен климат; утвърждаване на позитивна дисциплина; развитие на училищната общност. Превенцията и интервенцията на насилието и тормоза са неизменна част от тези политики, обективирани и в Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите системата на предучилищното и училищното възпитание².

Настоящата процедура е ориентирана към прилагането на европейските и националните препоръки, планове и програми в тази посока, сред които и Националната програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца (2023 – 2026 г.).

Съгласно изследване на Българска академия на науките³ 87% от учителите са били свидетели на вербална агресия, 77% на индиректна агресия, а 49% на физическа агресия между ученици. Проучване по поръчка на УНИЦЕФ⁴ за насилието над деца в България установява, че то най-често се наблюдава сред децата в училище (38,3%), следвано от това в общността (37,6%) и у дома (30,9%). Българските ученици са сред първите 10 от 45 анкетирани държави в Европа и Канада по отношение на засегнатостта от проблема с тормоза в училище. Тези изводи се потвърждават и в Обзора на образованието и обучението в България на Европейската комисия за 2024 г., според който този вид проблеми оказват влияние върху резултатите на учениците, като 22,4 % от учениците споделят за тормоз няколко пъти месечно, като тормозът засяга ученици и училища независимо от социално-икономическия им профил⁵. В теста PISA резултатите на учениците, които са били тормозени, са по-ниски от резултатите на тези, които не са били тормозени. Емпиричните проучвания са категорични, че агресията, тормозът и насилието в училище влияе отрицателно върху академичните постижения. Т.е. учениците, които са склонни към такова поведение, обикновено имат по-нисък среден успех. Излагането на агресия може също да има отрицателни емоционални, психологически и социални ефекти, както и да доведе до редица рискови поведения, вкл. до психични проблеми в тийнейджърска и зряла възраст.

На база данни от две международни изследвания⁶, Институтът за изследвания в образованието от 2020 г. също потвърждават, че добрият психо-социален климат в българското училище, свързан с осигуряването на безопасна и грижовна среда чрез намаляване на тормоза и насилието, благоприятства повишаването на учебните резултати⁷.

² Национален механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, Заповед РД 09-5906/28.12.2017 на МОН

³ Изследването е финансирано по проект на МОН, Договор № Д01-295 / 27.09.2017 г.

⁴ Изследване на насилието над деца в България 2019-2020

<https://www.unicef.org/bulgaria/documents/%D0%B8%D0%B7%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D0%B4-%D0%B4%D0%B5%D1%86%D0%B0-%D0%B2-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F>;
<https://www.unicef.org/bulgaria/media/10236/file/BGR-VAC-Report-volume-1-BG.pdf>

⁵ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f7bd5d99-ac6d-11ef-acb1-01aa75ed71a1/language-bg>

⁶ Програма за международно оценяване на учениците на ОИСП (PISA) 2018 г. и Международно изследване на напредъка в четивната грамотност на учениците в IV клас (Progress in International Reading Literacy Study ,PIRLS) 2016 г.

⁷ Обратно в училище: качеството на училищния живот като предпоставка за ангажиране и превенция на отпадането, <https://ire-bg.org/wpsite/wp-content/uploads/2020/12/quality-of-school-life-in-Bulgaria.pdf>

Не на последно място, опитът в училище е решаващ за формирането на отношение към институционалните и официалните авторитети на зрелия индивид. Учениците, които се чувстват комфортно и подкрепени в тази среда, е по-вероятно да приемат училището като полезен контекст, който да им помогне да изградят успешно бъдеще. Обратно, негативните преживявания, основани на нездравословни взаимодействия с учители и съученици, увреждат академичния и социален потенциал на децата и юношите и като следствие могат да формират у тях чувство на несигурност и недоверие към институциите. Това безспорно влияе негативно върху формирането на гражданска идентичност, а би могло да доведе и до антисоциални тенденции.

Агресията е един от сериозните фактори на стрес, свързани с учителската професия днес. Факт е, че педагозите все по-често са изложени на агресия между/от страна на ученици и/или на техните родители, което въздейства върху професионалната им удовлетвореност и мотивация за работа. Това би могло да понижи качеството на преподаване и да затрудни изграждането на положителни взаимоотношения в класната стая.

Предвид факта, че по данни на европейската статистическа служба Евростат България е сред петте държави в Европейския съюз с най-застаряващи учители⁸, борбата с професионалното прегаряне (burn-out), привличането и най-вече задържането на млади и качествени учителски кадри са от стратегическо значение. В този контекст, ефективните мерки за превенция и борба срещу агресията, насилието и тормоза в училищно образование са на дневен ред.

Във всеобхватната стратегия на ЕС за правата на детето⁹ Европейската комисия приканва държавите членки да осигурят адекватна подкрепа за деца със специфични уязвимости, които страдат от насилие в училище. Изследването на УНИЦЕФ за насилието над деца в България, цитирано по-горе, също обръща внимание, че редица демографски фактори се свързват с повишена вероятност детето да преживее физическо насилие в училище, включително поради наличие на увреждане, етническа принадлежност, материална осигуреност и условията на живот на детето. С оглед насърчаване инициативността на училищата в усилията им за осигуряване на подкрепяща училищна среда за личностното израстване на учениците операцията се реализира чрез процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на конкретни бенефициенти. За целта дейностите са структурирани така, че да обхващат участниците в образователния процес и заинтересованите страни чрез различни похвати и подходи.

Предвид на гореизложеното, настоящата процедура допринася за постигане на:

- **Приоритет 1 „Образование и умения“ на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030**, като хоризонтален подход с отношение към следните области на въздействие: 1.1.б Подкрепа за пълноценно участие в образователния процес; 1.1.в Мотивация за учене; 1.2.а Социален статус и престиж на учителската професия; 1.2.в Продължаваща квалификация на педагогическите специалисти; 1.3.а Ключови компетентности (социални и граждански компетентности, вкл. емоционална компетентност);
- **Цел 5.8. Превенция и намаляване на агресията и тормоза и недопускане на дискриминация в образователните институции, определена в Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030);**
- **Пътна карта на политиките за учители**¹⁰ (публ. 30.11.2021 г.), която потвърждава, че макар инвестициите в продължаваща квалификация на учители да нарастват и да са фокусирани върху училищните и учителските нужди вследствие на реформите от 2016 г., през 2018 г. учителите все още декларират високи нужди от професионална квалификация в няколко основни области, сред

⁸ Данни от 2018 г., <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/4187653/10321620/School+teachers+by+age.jpg/>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0142>

¹⁰ http://www.sbubg.info/files/BG-1_Roadmap_final.pdf

които поведение на учениците и управление в класната стая (21,8%, средно равнище за TALIS: 16,2% ¹¹).

• Цел 4: Качествено образование, подцел 4.а „Изграждане и модернизиране на учебни заведения, съоръжения и пособия, ориентирани към нуждите на децата, хората с увреждания и различните полове и осигуряване за всички на безопасна, приобщаваща и ползотворна учебна среда без агресия и насилие“ от Целите на ООН за устойчиво развитие до 2030 г.¹².

Подкрепата по процедурата ще бъде насочена към преодоляване на следните нужди от инвестиции с висок приоритет, очертани като специфични за страната в **Приложение Г на Доклада за България на Европейския семестър за 2019 г.: подобряване на приобщаващото, достъпно и качествено образование и грижи в ранна детска възраст, включително съответната инфраструктура и оборудване; предотвратяване на преждевременното напускане на училище посредством целенасочен подход и насърчаване на гъвкави програми за втори шанс; подпомагане на професионалното развитие на учителите и обучаващите и насърчаване на новаторските методи на преподаване и новаторското съдържание с цел оказване на най-добра подкрепа на учениците в неравностойно положение.**

Процедурата е с принос към Европейската гаранция за децата¹³ за подкрепа на целевите действия и структурните реформи за борба с детската бедност, за изпълнение на Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета от 14 юни 2021 г. за създаване на Европейска гаранция за децата.

В изпълнение на цитираните стратегически документи, анализи и проучвания в Програма „Образование“ по Приоритет 1 са заложили група дейности „Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване агресията в училищата“. Дейностите са насочени към толерантност и подобряване на общуването на учениците, развиване на позитивен училищен психоклимат, подкрепа при решаване на конфликти, повишаване на компетентностите на учителите за използване и прилагане на форми и методи на противодействие на тормоза, насилието и др., за създаване на подкрепяща среда в класната стая, работа с родителите, противодействие на негативни прояви като агресията/гнева и др.

Процедурата надгражда постигнатото по процедура „Подкрепа за приобщаващо образование“ на МОН по ОПНОИР, съвместна програма на УНИЦЕФ и МОН „Стъпки заедно към училище без насилие“. Ще бъде осигурена демаркация и допълняемост по отношение на дейности и представители на целевите групи с национални, европейски и международни програми, които се реализират през учебните години в рамките на процедурата, вкл. с процедури по ПО като „Утвърждаване на интеркултурното образование чрез култура, наука и спорт“, „Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в училищното образование“, „Обща подкрепа за личностно развитие в предучилищното образование“, „Комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията (чрез прилагане на подхода ИТИ)“ и едноименната процедура чрез подбор. В рамките на процедурата няма да бъдат подкрепяни дейности, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Европейския съюз или друга донорска програма. Настоящата процедура може да има единствено допълващ/надграждащ ефект, без да дублира и припокрива национални и международни програми и други процедури, вкл. по Програма „Образование“ 2021-2027. Недопускането на двойно финансиране на кандидати, дейности, целеви групи и разходи ще се спазва както на етап кандидатстване (чрез декларации) и на етап договаряне (чрез проверка за двойно финансиране), така и по време на изпълнението на проектите (чрез проверки за двойно финансиране, анкетни карти, справки за участниците, плащания и др.).

¹¹ TALIS 2018, доклад на ОИСР, <https://doi.org/10.1787/1d0bc92a-en>

¹² Цели за устойчиво развитие 2030

¹³ Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета от 14 юни 2021 г. за създаване на Европейска гаранция за децата.

Информацията за демаркация се попълва в секция 10. „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“, поле „Демаркация и допълняемост“ от Формуляра за кандидатстване. На етапа на кандидатстване конкретните бенефициенти декларират в Декларация на кандидата (*Приложение I към Условиата за кандидатстване*) липса на двойно финансиране и за увереност съгл. чл.73, ал.2, буква е) от Регламент (ЕК) 2021/1060.

7. Индикатори (показатели)¹⁴

За изпълнение (за краен продукт)¹⁵

- **ЕЕСО06 - Деца на възраст под 18 години - 44 366.**

от които	Целева стойност 2029 г.
в Регион в преход (ЮЗР)	7 394
в По-слабо развитите региони	36 972

Показателят измерва броя на подкрепените ученици (ненавършили 18 години), вкл. такива с агресивно поведение и такива без агресивни прояви, вкл. от уязвими групи, реално участващи в дейности за намаляване на нивото на агресия и насилие в училище. Едно лице се брои еднократно, независимо в колко дейности е участвало.

Индикатор **ЕЕСО06 задължително** се планира, в случай че в проектното предложение има предвидена за изпълнение **дейност 3**, независимо че учениците могат да участват и в други допустими дейности.

- **SOI 1.5. Педагогически специалисти и непедagogически персонал, обучени за работа с деца и ученици от уязвими групи - 5 414.**

от които	Целева стойност 2029 г.
в Регион в преход (ЮЗР)	902
в По-слабо развитите региони	4 512

Показателят измерва броя на педагогическите специалисти и непедagogически училищен персонал, обучени по процедурата за прилагане на програми/методи за противодействие на тормоза и насилието, за създаване на по-позитивна училищна и учебна среда. Едно лице се брои еднократно, независимо в колко дейности е участвало.

Индикатор **SOI 1.5. задължително** се планира, в случай че в проектното предложение има предвидена за изпълнение **дейност 1**, независимо че лицата могат да участват и в други допустими дейности.

- **SOI 1.3. Брой родители, подкрепени в процеса на приобщаващото образование - 44 366.**

от които	Целева стойност 2029 г.
в Регион в преход (ЮЗР)	7 394

¹⁴ Под индикатори се имат предвид показатели съгласно чл.16 Рамка на изпълнението от Регламент (ЕС) 2021/1060.

¹⁵ Съгласно чл.16, пар. 1, т. а) от Регламент (ЕС) 2021/1060.

в По-слабо развитите региони

36 972

Показателят измерва броя на подкрепените родители на ученици с агресивно поведение и такива без агресивни прояви с цел повишаване уменията им за превенция, преодоляване и реакция на агресивно поведение на децата им. Едно лице се брои еднократно, независимо в колко дейности е участвало.

Индикатор **SOI 1.3. задължително** се планира в случай че в проектното предложение има предвидена за изпълнение **дейност 2**, независимо че лицата могат да участват и в други допустими дейности.

За резултат

- **EECR03 - Участници, които при напускане на операцията получават квалификация - 5 414.**

Индикаторът измерва броя само на педагогически специалисти, получили квалификационни кредити след обучение по процедурата за прилагане на методи за противодействие на тормоза и насилието с цел създаване на по-позитивна училищна и учебна среда и останали на работа в училищата/в сферата на образованието след приключване на дейностите(или в рамките на 4 седмици след напускане на дейностите за обучения). Едно лице се брои еднократно независимо в колко обучения е участвало в рамките на изпълнение на процедурата и/или колко квалификационни кредита е получило.

Индикатор **EECR03 задължително** се планира, в случай че в проектното предложение има предвидена за изпълнение по **дейност 1**.

Индикаторът за резултат EECR03 е свързан с индикатор за изпълнение SOI 1.5. Педагогически специалисти и непедagogически персонал, обучени за работа с деца и ученици от уязвими групи и се планира по дейност 1. **Индикатор EECR03 включва само педагогически специалисти, получили квалификационни кредити от обученията по проекта, по дейност 1, вкл. признати квалификационни кредити от обучения без присъждане на такива по реда на Наредба №15 от 22 юли 2019 г. за статурта и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти. Индикаторът НЕ включва образователни медиатори и др. непедagogически персонал, които са участвали в и са завършили успешно обучения без квалификационни кредити в рамките на дейност 1.**

ВАЖНО!!!

Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ИСУН) не позволява въвеждане на индивидуални индикатори на ниво проект от страна на кандидата. В секция 4. Индикатори от Формуляра за кандидатстване в ИСУН кандидатите следва да включат в своето проектно предложение индикаторите за изпълнение и за резултат, както е посочено по-горе по региони.

С оглед обосновка на целевите стойности на индикаторите, на етапа на кандидатстване, кандидатът следва да представи **Анализ-Декларация от директора на училището** (по образец съгласно Приложение VII към Условиата за кандидатстване), приложена към проекта, като се отчете възможността едно лице да участва в повече дейности, но се спазва изискването едно лице да се брои еднократно, независимо в колко дейности е участвало. В **Анализа-Декларация** се декларира, че целевите групи са идентифицирани и стойностите на заложените индикатори са реалистично планирани съобразно идентифицираните целеви групи.

Всеки индикатор трябва да бъде количествено определен в секция 4. Индикатори от Формуляра за кандидатстване за приложимата категория регион с положителна целева

стойност – цяло число, различно от 0 въз основа на Анализ-Декларацията, представена от директора на съответното училище. Базовата стойност на всеки индикатор, включен в проектното предложение, следва да бъде „0“.

При неизпълнение на одобрени индикатори, съгласно чл. 70, ал. 1, т. 7 на Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ), финансовата подкрепа със средства от ЕФСУ може да бъде отменена изцяло или частично чрез извършване на финансова корекция.

Кандидатът на етап кандидатстване декларира съгласие за ползване и разпространение на обобщените данни по проекта от Управляващия орган (УО) и от НСИ (задължително условие за НСИ, съгласно Регламент (ЕО) № 223/2009, за предоставяне на статистически данни) в Раздел II. от Декларация на кандидата (Приложение I към Условиата за кандидатстване), както в процеса на кандидатстване, така и за целия период на изпълнение на програмата.

8. Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата:

Общият бюджет по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е, както следва:

35 000 000 лева.

Средства от ЕСФ+ :

28 724 138 лева.

Национално съфинансиране:

6 275 862 лева.

Разпределение по региони:

Регион в преход: Югозападен район (ЮЗР): 6 839 080 лв.

По-слабо развити региони: 28 160 920 лв.

Управляващият орган на ПО 2021-2027 си запазва правото да направи промени в посочените средства при необходимост, вкл. между отделните региони.

9. Минимален (ако е приложимо) и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект:

По настоящата процедура няма изискване за минимален размер на безвъзмездната финансова помощ за проект.

Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за проект по настоящата процедура: 350 000 (триста и петдесет хиляди) лева.

Важно!!!

В размера на безвъзмездна финансова помощ (БФП) се включват всички допустими разходи, планирани в проектното предложение.

10. Процент на съфинансиране¹⁶:

По настоящата процедура не се изисква съфинансиране от страна на кандидата.

¹⁶ Посочва се процентът на безвъзмездната финансова помощ (европейско и национално съфинансиране) и на съфинансирането от страна на бенефициентите (ако е приложимо)

11. Допустими кандидати

Конкретни бенефициенти по настоящата процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по смисъла на чл. 25, ал. 1, т. 2 и чл.43, ал.1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ) и чл. 2, т. 2 от ПМС № 23 от 13 февруари 2023 г. са **всички училища** съгласно регистъра по чл. 345 от Закона за предучилищното и училищното образование и Наредба №2 от 24.01.2017 г. за регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование - <https://ri.mon.bg/home> в съответствие/по реда на чл. 25¹⁷ и чл. 36¹⁸ от същия закон. Конкретните бенефициенти са съгласно одобрените на Петото заседание на Комитета за наблюдение на Програма „Образование“ (КН на ПО) Методология и критерии за подбор на операция „Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване агресията в училищата“.

Училищата – конкретни бенефициенти следва към датата на подаване на проектното предложение да са действащи институции, вписани в Регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование¹⁹.

Частните училища²⁰, съгласно т. 16. Приложим режим на минимална/държавна помощ от настоящите Условия за кандидатстване, следва да **отговарят на изискванията за предоставяне на минимална помощ** в съответствие с Регламент (ЕС) 2023/2831 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis (в текст от значение за ЕИП, ОВ L от 15.12.2023 г.). Всички обстоятелства, свързани с изискванията на Регламент (ЕС) 2023/2831 г., се декларират в **Декларация за минимални помощи (Приложение IV към настоящите Условия за кандидатстване)**. **Декларацията за минимални помощи се представя от частно училище** на етап кандидатстване и впоследствие преди сключване на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, в случай че са настъпили промени в декларираните на етап кандидатстване обстоятелства²¹.

Проверката за конкретни бенефициенти училища се извършва служебно, освен в регистъра по чл.345 от ЗПУО, и в Регистър БУЛСТАТ, в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (ТРРЮЛНЦ) за частните училища, когато е приложимо и/или в други публични регистри (например НЕИСПУО). Проверката за лицата, представляващи училищата, се извършва в Регистър БУЛСТАТ и/или в ТРРЮЛНЦ, когато е приложимо.

На етап кандидатстване всеки конкретен бенефициент следва да подаде към проектното предложение Декларация на кандидата (Приложение I към Условията за кандидатстване), попълнена съгласно образеца.

ВАЖНО!! Кандидат по настоящата процедура може да подаде само едно проектно предложение! В случай, че кандидат е подал повече от едно проектно предложение, оценителната комисия разглежда само последното постъпило проектно предложение, което не е оттеглено.

¹⁷ ЗПУО, Чл.25 (1) Училището е институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се обучават, възпитават и социализират ученици и се осигуряват условия за завършване на клас и етап и/или за придобиване на степен на образование. В определените в този закон случаи училището осигурява и условия за придобиване на професионална квалификация.

¹⁸ ЗПУО, Чл. 36. Училищата са държавни, общински, частни или духовни.

¹⁹ Регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование - <https://ri.mon.bg/home>, създаден в изпълнение на чл. 345 от ЗПУО и Наредба № 2 от 24 януари 2017г. за Регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

²⁰ По чл.40 от ЗПУО.

²¹ Декларират се обстоятелства за период от три предходни години спрямо датата на подаване на проектното предложение/ датата на сключване на административния договор за БФП (например проектното предложение се подава на 24 септември 2025 г., като декларираните обстоятелства обхващат 3 годишен предходен период от 25 септември 2022 година до 24 септември 2025 г. включително).

Конкретните бенефициенти на етапа на кандидатване представят **Анализ-декларация на директора на училището** (*Приложение VII към Условиата за кандидатване*), попълнена по образец, в която представят текущата ситуация с насилието и агресията в училището.

Конкретните бенефициенти следва да опишат в своите проектни предложения **Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания**. Механизмът трябва да съдържа информация за процеса по проверка за спазването на основните права (от страна на Конкретния бенефициент) в рамките на цялостно изпълнение на проекта и документите за съответствие с основните права, включително да предвижда прилагането на „Контролен лист за проверка за наличие на нарушение/ограничаване на основни права по Хартата на основните права на ЕС и по Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания“ – *Приложение XXII към Условиата за изпълнение*, разработен в съответствие с утвърдените Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС и Насоки за прилагане на Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания, налични на следния линк: <https://www.eufunds.bg/bg/node/8220>. Информацията се представя в секция 10. „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“ от Формуляра за кандидатстване: поле „Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания“.

Конкретните бенефициенти, чрез екипа за организация и управление в рамките на непреките дейности, следва да опишат как ще осъществяват мониторинг на образователните и възпитателните резултати на учениците, удовлетвореността на участниците в резултат на подкрепата по процедурата. Информацията се представя в поле „Мониторинг на образователните и възпитателните резултати“ от секция 10. „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“ от Формуляра за кандидатстване. За целта в Условиата за изпълнение, в *Приложение XXI Въпросници* са налични въпросници и таблици, които се представят съгласно указанията в тях при изпълнението и отчитането на проекта по сключен административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Кандидатът по процедурата за директно предоставяне трябва:

- да е пряко отговорен за изпълнението на дейностите по проекта;

и

- да разполага с необходимия административен капацитет, както и с финансови ресурси (финансов капацитет) и механизми за устойчивост, позволяващи да се изпълнят предложените в проектното предложение дейности и да се гарантира тяхната финансова устойчивост съгласно Критерии и методология за оценка на проектно предложение по настоящата процедура (*Приложение XII към Условиата за кандидатстване*).

При кандидатстване, кандидатът задължително трябва да декларира в секция 10 „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“ от Формуляра за кандидатстване, че разполага с необходимия финансов и административен капацитет за изпълнението на проекта.

Финансови ресурси (финансов капацитет) и механизъм за устойчивост

Счита се, че кандидатът разполага с **финансов капацитет**, в случай че неговият общ оборот с натрупване през последните три приключили финансови години преди датата на кандидатстване е поне **30 %** от стойността на исканото финансиране по проекта.

Финансовият капацитет се оценява, както следва:

- **за кандидат – държавно/общинско училище** – финансовият капацитет се оценява на база на Отчет за касовото изпълнение на бюджета им за последните три приключили финансови години към датата на кандидатстването.

- **за кандидат – частно училище** - финансовият капацитет се оценява на база на оборота му за последните три приключили финансови години към датата на кандидатстването, вкл. финансирането от държавния бюджет, към момента на кандидатстването въз основа на представени счетоводни документи (като отчет за приходите и разходите (ОПР), баланс, отчет за стопанската и нестопанската дейност, отразени в Годишен отчет за дейността - ГОД, съдържащ отчет за изпълнението на бюджета на съответната организация);

Под „**общ оборот с натрупване за три приключили финансови години**“ за кандидат – държавно/общинско училище се разбира годишното изпълнение на делегирания бюджет за училището, включително и финансирания по проекти извън делегирания бюджет, за последните три приключили финансови години към датата на кандидатстването и други приходи (раздел „Приходи, помощи и дарения“ от Сборен отчет за касовото изпълнение на училището). За **частни училища** е сумата от годишните обороти за последните три приключили финансови години към датата на кандидатстването заедно/съвкупно от икономическата и неикономическата дейности, включително и финансирания по проекти. Неикономическата дейност за целите на процедурата включва изпълнението по получената държавна субсидия съгласно ЗПУО и Наредбата за финансиране на институциите в системата на предучилищното и училищно образование, включително финансирания по проекти, ако е приложимо. За целите на настоящата процедура под „**годишен оборот**“ се разбират нетните приходи от продажби от икономическата дейност (параграф 15 100) плюс приходите от неикономическата дейност за съответната финансова година (за всяка една от трите приключили финансови години).

Финансовият капацитет на кандидата се оценява на база представените счетоводни документи по критерий № 9 и служебната проверка по критерий № 18 от *Приложение XII Критерии и методология за оценка на проектно предложение по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ* към Условието за кандидатстване.

!!! В случай че исканите документи от кандидати (частни училища) са налични в **МОНИТОРСТАТ** на Националния статистически институт, същите се проверяват по служебен път, когато е осигурена възможност за това.

В случай че исканите документи, заверени по реда на Закона за счетоводство, са публично достъпни на други електронни източници, кандидатът следва да предостави линк към източниците, в които са налични за целите на оценката на финансовия капацитет. В случай че исканите документи, заверени по реда на Закона за счетоводство, не са публично опосвестен/и, същите се прилагат от кандидата в ИСУН.

Счита се, че са налице **механизми за устойчивост**, когато кандидатът е посочил във Формуляра за кандидатстване, секция 10 „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“, поле „Устойчивост“, начините, чрез които ще осигури възможност ползите от проекта за целевите групи да продължат да съществуват и след края на финансирането по проекта, и е посочил потенциалните източници за финансиране след приключване на проекта и те са реалистични и надеждни.

Административен капацитет

Екипът за организация и управление на проекта следва да бъде съобразен със спецификата и обема на заложените дейности. За доказване на административен капацитет, кандидатът следва да представи **автобиографии** по образец (*Приложение VI към Условието за кандидатстване*) на членовете на основния екип за организация и управление, който включва **задължително** ръководител на проекта, координатор и счетоводител (финансист). Счита се, че е налице

административен капацитет за изпълнение на проекта, видно от представените автобиографии, когато:

- Ръководителят на проекта има минимум 2 години опит в управлението/изпълнението на сходен тип дейности и/или управление/изпълнение на сходен тип проекти;
- Всеки от останалите двама членове на основния екип има най-малко 1 година опит в изпълнението на сходен тип дейности и/или управление/изпълнение на сходен тип проекти.

В тази връзка в поле „Участие в други програми и проекти/заетост по тях“ от представените автобиографии следва задължително да е посочен период на изпълнение/участие в проектите, период на заетостта по тях и заеманата позиция.

За целите на процедурата под „сходен тип дейности“ следва да се разбират дейности в сферата на образованието и/или работата с допустимите целеви групи.

Под „сходен тип проекти“ следва да се разбират проекти със сходни дейности и/или проекти за допустимите целеви групи като тези по настоящата процедура.

За счетоводителя (финансиста) под „сходен тип дейности“ следва да се разбира извършване на счетоводни/финансови операции съгласно националното законодателство.

12. Допустими партньори

12.1. Допустими партньори²²

Неприложимо. По процедурата не се предвижда участието на партньори.

12.2. Допустими асоциирани партньори²³

Съгласно одобрените на Петото заседание на КН на ПО Методология и критерии за подбор на операция „Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване агресията в училищата“, асоциирани партньори по настоящата процедура са **Обществените съвети към училищата**. Същите на етапа на кандидатстване представят **Декларация на асоциирания партньор – Приложение II към Условията за кандидатстване**, в случай че в проектното предложение е предвидено участието на такива. Обществените съвети към училищата – асоциирани партньори следва да са конституирани съгласно Глава XIV от ЗПУО и Правилника за създаването, устройството и дейността на обществените съвети към детските градини и училища²⁴.

Проверката за допустимост на асоциирания партньор се прави на база следните представени документи на етап кандидатстване, съгласно чл. 14, ал. 1 и чл. 18, ал. 1 от Правилник за създаването, устройството и дейността на обществените съвети към детските градини и училищата:

- заповед на директора на училището за поименния състав на обществения съвет

и

²² Съгласно §1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ПМС № 23/ 13.02.2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 – 2027 г., „Партньори на кандидатите за безвъзмездна финансова помощ“ са всички физически и юридически лица и техни обединения, които участват съвместно с кандидата в подготовката и/или техническото изпълнение на проекта или на предварително заявени във формуляра за кандидатстване дейности от проекта и разходват средства от безвъзмездната финансова помощ.“.

²³ Съгласно § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на ПМС № 23 от 13 февруари 2023 г. „Асоциирани партньори на кандидатите за безвъзмездна финансова помощ“ са всички физически и юридически лица и техни обединения, които са заинтересовани от реализирането на проекта и участват в изпълнението на дейностите по него, но не разходват средства от безвъзмездната финансова помощ. Асоциираните партньори не могат да бъдат определяни за изпълнители по проекта по смисъла на чл. 49 от ЗУСФСУ.“.

²⁴ <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2136905718>

- протокол от проведеното първо заседание на обществения съвет, от който да е видно лицето избрано за председател, а в случай на последваща промяна – съответния протокол от който да е видно новото актуално лице избрано за председател.

13. Дейности, допустими за финансиране

Дейностите, предвидени за изпълнение и съответните разходи в рамките на проектните предложения, следва да съответстват на принципа на ефективност и ефикасност, да гарантират постигането на целите на Програма „Образование“ 2021-2027 по Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“, СЦ по чл. 4, пар. 1, буква е) от Регламент (ЕС) 2021/1057 „Насърчаване на равния достъп до качествено и приобщаващо образование и обучение, както и на неговото завършване, по-специално за групите в неравностойно положение — от образованието и грижите в ранна детска възраст през общото и професионалното образование и обучение до висшето образование, както и образованието и ученето на възрастни, включително улесняване на мобилността с учебна цел за всички и достъпността за хората с увреждания“.

Допустимите дейности по настоящата процедура трябва:

- Да не противоречат на правилата, описани в Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1296/2013, Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонд за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика;

- Да са насочени към изпълнението на целите на Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“ на ПО 2021-2027;

- Да бъдат обосновани на базата на конкретни идентифицирани потребности и нужди на целевите групи;

- Да не са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на Формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ, ако е приложимо;

- Да са подходящи, практични и последователни, и да съответстват на целите и очакваните резултати.

По настоящата процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ допустими за финансиране са следните дейности, които кандидатът описва и обосновава в проектното предложение:

Дейност 1. Повишаване на управленския капацитет и педагогическите умения на училищно ниво.

Дейност 1 се реализира чрез следните форми и средства:

- Участие в конференции, кръгли маси, дискуссионни форми, учебни посещения в други училища, насочени към управление на конфликти на училищно ниво, за превенция на насилието и агресията в училище на директори, заместник-директори, педагогически специалисти, психолози, педагогически съветници, непедagogически персонал и др.; разработване/актуализиране на училищен план/програма за превенция на тормоза и агресията,

включително прилагане, адаптиране и доразвиване на готови програми и добри практики²⁵, с механизъм за мониторинг/оценка за прилагане на училищен подход, обхващащ участниците в образователния процес и идентифицирани други заинтересовани страни на местно, регионално, национално ниво.

- *Обучения на педагогически специалисти и на непедagogически училищен персонал за развиване на умения: за ефективно взаимодействие учител/училищен персонал – ученик/ученици за справяне с агресията, дискриминацията и насилието в клас, за емоционална интелигентност и емоционално регулиране при управление на конфликти в класната стая и в училище, за разпознаване, дефиниране и рефлексия на агресивни емоции на учениците с поведенчески проблеми, за справяне с реда и дисциплината в клас, за установяване на социално приемливи взаимоотношения за постигане на сигурна училищна среда, вкл. и умения за киберсигурност в училище и превенция на виртуалната агресия; за умения за ефективно взаимодействие с родители на агресивни и неагресивни ученици за избягване/преодоляване на конфликтни ситуации, умения за идентифициране на спецификата на семейната среда и влиянието ѝ върху поведението на учениците в клас, други обучения за усвояване на методи и инструменти за развитие на социално-емоционалната интелигентност на учениците; обучения за развиване на умения за привличане и сътрудничество и работа в мрежа с други отговорни институции и организации и заинтересовани страни (например училищни комисии по превенция и местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, социални услуги в общността, структури на ДАЗД, граждански организации, др., вкл. други училища); обучения на училищен персонал за разработване/актуализиране и изпълнение на план/програма на училищно ниво за превенция на тормоза и насилието; обучения за установяване/разпознаване на различните видове агресия (вкл. факторите/причините за конфликтно поведение) и поведение на засегнати и незасегнати ученици (извършители и потърпевши, вкл. свидетели, наблюдатели) от агресия, тормоз и насилие в училище; обучения за медиация и други тематично подходящи обучения.*
- *Подобряване на условията за сигурна училищна среда чрез формиране на звено „Медиация“ в училище с участието на педагогически специалисти (директор, заместник-директор, учители – класни ръководители други, които не са класни ръководители, психолог, педагогически съветник, др.), непедagogически училищен персонал (образователни медиатори, социални работници, служители в училищната администрация, вкл. охранители); ученици; представители на родителите; периодично участие по конкретни теми/казуси на привлечени външни специалисти/експерти/авторитети – местни, регионални, национални авторитети, изявени личностни от научните и образователните среди, от сферата на спорта, изкуствата и културата, администрацията, от различни професионални направления (например полицаи, съдии, пожарникари, лекари, инженери, ИТ специалисти, журналисти, бизнесмени, др.); изявени лидери/авторитети/инфлуенсъри сред учениците с положителен пример и постижения в различни сфери на обществения живот. Училищното звено „Медиация“ обхваща дейности и събития на училищното ниво, заложи в разработения/актуализирания план/програма, вкл. адаптирани готови програми и добри практики, за превенция на тормоза и насилието и преодоляване на агресията в училище/в класната стая.*

!!! В рамките на Дейност 1 като резултат: следва да бъде разработен/а или актуализиран/а план/програма на училищно ниво за превенция и справяне на тормоза, насилието и агресията с механизъм за мониторинг/оценка за прилагането на училищния подход по Националния

²⁵ Разработени програми и инструментариуми по проект „Подкрепа за приобщаващо образование“, изпълняван от МОН по договор № BG05M2OP001-3.018-0001, финансиран по ОПНОИР; както и програми/инструментариуми/механизми, разработени по проекти на МОН с UNICEF, по ЕРАЗЪМ, по други национални и международни програми и проекти.

механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование²⁶; формирано и активирано звено Медиация.

!!! ВАЖНО.

Разходите за Дейност 1 се планират в Помощна таблица (*Приложение V към Условиата за кандидатстване*) съгласно указанията за попълването ѝ (*Приложение X към Условиата за кандидатстване*). Образователни медиатори, социални работници, назначени в училището, участват във всички допустими за тях дейности, но се планират в бюджета само по Дейност 1. Разходите за, „ангажирани за целите на проекта образователните медиатори, социални работници се планират само по Дейност 1.

ВАЖНО! Представителите от целевите групи могат да участват повече от един път в различни събития, мероприятия, инициативи по всяка форма на реализиране на Дейност 1, но се броят еднократно при отчитане на заложените стойности на индикаторите. Участието на педагогически специалисти, образователни медиатори, социални работници, друг непедagogически персонал, представители на целевите групи от училището, е в съответствие с идентифицираните индивидуални и училищни потребности в представения Анализ - Декларация от директора на училището (*Приложение VII към Условиата за кандидатстване*). Един педагогически специалист, един представител на непедagogически персонал – образователен медиатор, социален работник, представител на училищната администрация, охранител, др., може да участва в повече от едно обучение за целия период на проекта, на различна тема, но се планира и отчита еднократно по индикатор за изпълнение SOI 1.5. При обученията по Дейност 1 за педагогически специалисти, участвали в обучения с присъждане на квалификационни кредити, се планира и индикатор за резултат ЕЕСR03. Обученията за присъждане на квалификационни кредити, когато е приложимо, се извършват от Висши училища и/или институции съгласно чл. 43 от Наредба №15 от 22.07.2019 г., като за обученията с квалификационни кредити обучителните организации по чл. 43, т. 2 следва да имат одобрени обучителни програми и да са вписани в Информационния регистър на одобрените програми за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти. Обучения без квалификационни кредити могат да се извършват, както от цитираните по-горе институции, така и от организации или лица, с доказана експертиза и компетентност по темата на обучението. Обученията следва да се провеждат в групи минимум от 8 участници, без ношувки на участниците, с физическо присъствие или хибридно. За целите на демаркацията педагогически специалисти, образователни медиатори и друг непедagogически персонал и училищна администрация, участвали в обучения по ОПНОИР, обучения по ПО, по национални програми и/или международни програми и проекти, са допустими за обученията по Дейност 1. само по различни теми от тези на вече преминалите обучения.

По Дейност 1 в работата на звено „Медиация“ участват ученици и родители, но за целите на демаркацията и избягване на двойно финансиране техният брой по индикатори ЕЕСO06 - *Деца на възраст под 18 години* и SOI 1.3. *Брой родители, подкрепени в процеса на приобщаващото образование* се планира в другите дейности.

Дейност 2. Ефективна работа с родители и взаимодействие с местната общност.

- Групова интензивна работа с родители за развитие на социални умения и компетентности за осигуряване на подкрепяща семейна среда с оглед преодоляване на проблемно поведение на децата им като образователно-мотивационни сбирки, тематични беседи, дискусии, кратки семинари, вкл. он-лайн/вебинари, по теми за преодоляване на страховете на учениците, изграждане на доверие към училищната общност, идентифициране на несподелени от ученика проблеми в училище; активиране на родителски клубове и участието им в процеса на групова медиация при решаване на проблеми с тормоза и насилието в училище, вкл. в работата на звено

²⁶ Заповед РД 09-5906/28.12.2017 на МОН

„Медиация“, и др.; участие в училищни инициативи като например „Седмица/месец/година без тормоз и насилие в училище; индивидуални консултации и медиация с родители на ученици с проблемно поведение в клас, извършители на тормоз и насилие в училище, както и с родители на ученици, потърпевши от тормоз и насилие и на ученици, които са били само свидетели, наблюдатели;

- *Ангажиране на местните общности и заинтересованите страни* за превенция на тормоза и насилието в училище и намаляване на агресията чрез информационни кампании на местно и училищно ниво: за справяне с гнева/агресията и мирно решаване на спорове и социални конфликти; за борба с фалшиви новини и манипулиране на обществени нагласи, включително във виртуална среда; за осведоменост и готовност на местната и училищната общност за реакция на социално-значими събития, застрашаващи сигурността на училищната среда и сред младите хора (например като проблема с вейп сред по-големите ученици); провеждане на местни и училищни събития, включително виртуални, за насърчаване на гражданската комуникация и нетърпимостта към насилието и тормоза в училището, квартала; участие на общината, местния бизнес, местните лидери и авторитети в кампании за прилагане на промотивно-превантивни програми за психично здраве, кампании за толерантност и приемане на различието, за цивилизационен избор и отговорност, насочени към подобряване на осведомеността, насърчаване на (само-)грижата и търсенето на помощ, преодоляване на стигмата, оказване на психологическа подкрепа и др. като например „Стоп на агресията“, „Намери приятел срещу насилието“, „Бъди модел за цивилизованост“, „Родителят/Учителят- съюзник на ученика“, „Без тормоз в училище - мисията възможна“, др.

Дейността цели насърчаване ангажираността на родителите в училищния живот и отговорността им като участници в образователния процес при решаване на проблеми с тормоза, насилието и агресията сред децата им. Цел на Дейност 2 е и насърчаване ангажираността и участието на заинтересованите страни в мерките за превенция и интервенция на тормоза, насилието и агресията на местно, общинско, регионално и училищно ниво.

ВАЖНО!!! Разходите за Дейност 2 се планират в Помощна таблица (Приложение V към Условиата за кандидатстване) съгласно указанията за попълването ѝ (Приложение X към Условиата за кандидатстване).

ВАЖНО! Родителите - представители от целевите групи - могат да участват повече от един път в повече и различни събития, мероприятия, инициативи по всяка форма на реализиране на Дейност 2, но се броят еднократно при отчитане на заложената стойност на индикатор SOI 1.3. Планирането по Дейност 2 и участието на представители на целевите групи (освен родителите, когато е приложимо и педагогически специалисти, непедagogически персонал, ученици) следва да е в съответствие с идентифицираните индивидуални и училищни потребности в представения Анализ - Декларация от директора на училището (Приложение VII към Условиата за кандидатстване). Във всяка форма на реализиране на Дейност 2 участват освен представителите на целевите групи и заинтересовани страни – община, местен бизнес, гражданско общество, др.

Дейност 3. Развиване на социално-емоционални умения на учениците

- *Провеждане на работилници, дискусии* (вкл. в час на класа) за психологическа и социално-комуникативна подкрепа на учениците в клас с цел повишаване на уменията им за обучение и общуване за постигането на безопасна, ненасилствена, приобщаваща и ефективна учебна среда; допълнителни занимания по гражданското, здравното, екологичното и интеркултурно образование - например за ученическа медиация, за организиране на ученически парламент като форми на ученическо самоуправление на училищно ниво за въвличане и овластяване на учениците по отношение на средата, в която функционират; провеждане на дискуссионни дебати относно конструиране на различни общочовешки ценности в училищна среда и поведение на

толерантност, развиващи граждански и глобални компетентности, в т.ч. клубове и състезания по дебати и публични речи.; излъчване на ученици-медиатори, ученици-дежурни, ученици-модели за подражание, инфлуенсъри за участие в училищното звено „Медиация“; включване на ученици с проблемно поведение в групи за повишаване на социалните умения за общуване и за решаване на конфликти по ненасилствен начин, насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности; наставничество;

- *Занимания по интереси* с цел отстраняването на вътрешно напрежение чрез ангажиране със спорт, изкуство, трудова/ съзидателна и други социално-приемливи цели - например развиване на училищна медия – радио, вестник, вкл. чрез използване на ИКТ с тематични рубрики, подкаст и т.н. по темите за агресията и насилието в училище, и извън него, вкл. виртуалната агресия и киберсигурността в училище, с участието на ученици, учители и друг училищен персонал, както и с местни авторитети, лидери; провеждане на училищни викторини, състезания за сплотяване и укрепване на уважителна и ненасилствена култура на общуване в училищна среда; взаимни училищни инициативи за осигуряване на безопасни пространства в училищна среда, вкл. чрез развиване на зелени умения – съвместни грижи за училищна градина, за училищно дърво на клас/випуск; взаимни училищни инициативи за подкрепа на училищни каузи, вкл. такива за ученици в риск като набиране на средства и материали, доброволчески кампании и др.;
- *Междучилищни дейности* като състезания, игри, празници, фестивали, работилници, обменни визити, др., както и извънучилищни дейности и участие в инициативи за борба с агресията и насилието и други социално-значими проблеми.

Провеждането на работилници, дискусии и други училищни дейности за учениците, различни от формите на заниманията по интереси, от междучилищните дейности и от допълнителните занимания, се планират в *учебни часове*.

Допълнителните занимания по гражданското, здравното, екологичното и интеркултурно образование, дебати и др. се планират в *учебни часове*.

Занимания по интереси се провеждат в извънкласна форма по реда на чл. 20 и последващи от Наредба за приобщаващото образование и се планират в *учебни часове*.

Междучилищни дейности (МУД) се планират, организират и провеждат с учениците от целевите групи в рамките на половин или един цял ден извън учебния план²⁷ и се планират в *астрономически часове*.

Дейността насърчава умения за толерантно общуване в образователната среда.

ВАЖНО!! Разходите за Дейност 3 се планират в Помощна таблица (*Приложение V към Условиата за кандидатстване*) съгласно указанията за попълването ѝ (*Приложение X към Условиата за кандидатстване*).

ВАЖНО! Учениците - представители от целевите групи - могат да участват повече от един път по всяка форма на реализиране на Дейност 3, но се броят еднократно при отчитане на заложената стойност на индикатор ЕЕСО06. Планирането по Дейност 3 и участието на представители на целевите групи (освен ученици и педагогически специалисти, непедагогически персонал, родители) следва да е в съответствие с идентифицираните индивидуални и училищни потребности в представения *Анализ - Декларация от директора* на училището (*Приложение VII към Условиата за кандидатстване*).

ВАЖНО!!! При планиране на дейностите следва да се вземе предвид представения *Анализ - Декларация от директора* на училището (*Приложение VII към Условиата за кандидатстване*),. Разходите по дейности се планират в Помощна таблица (*Приложение V към Условиата за*

²⁷ Съгласно Наредба за приобщаващото образование – чл.20, ал.4, чл.21, ал.1 и следващи

кандидатстване) съгласно Указания за попълване (*Приложение X към Условията за кандидатстване*) и в съответствие с Приложение ТЕРЕС Агресия (*Приложение XI към Условията за кандидатстване*).

Освен описаните по-горе допустими преки дейности, всяко проектно предложение **задължително трябва да включва и следните непреки дейности:**

- Дейности за организация и управление

и

- Дейности за мониторинг и за комуникация и видимост.

При описание на дейностите във Формуляра за кандидатстване, следва да се има предвид, че **непреките дейности не представляват отделни дейности и не се посочват като такива в секция 3 „План за изпълнение/Дейности по проекта“**. Те следва да бъдат декларирани и обосновани от кандидата в секция 10 „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“, поле „Непреки дейности“ на Формуляра за кандидатстване.

Дейностите за комуникация и видимост трябва да отговарят на условията и изискванията, описани в Дял IV, глава III „Видимост, прозрачност и комуникация“ на Регламент (ЕС) 2021/1060. В тази връзка бенефициентите имат задължение при дейностите за комуникация, видимост и прозрачност да указват произхода на финансирането чрез поставяне на емблемата на ЕС в съответствие с посочените технически характеристики съгласно чл. 47 и Приложение IX от Регламент (ЕС) 2021/1060, налични на следния линк: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/logos_downloadcenter/. Оперативни насоки за използване на емблемата на ЕС за периода 2021-2027 г. можете да намерите тук: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eu-emblem-rules_en.pdf.

При изпълнение на дейностите за комуникация и видимост съгласно чл. 50 от Регламент (ЕС) 2021/1060 бенефициентът следва:

- да публикува на уебсайта си (ако има такъв), и на сайтове в социални медии, кратко описание на проекта, пропорционално на равнището на подкрепата, неговите цели и резултати, като откроява финансовата подкрепа от Съюза;

- да включва по видим начин текст, подчертаващ подкрепата от Съюза, в документите и комуникационните материали, свързани с изпълнението на проекта и предназначени за обществеността или за участниците;

- да поставя устойчиви табели или табла, ясно видими за обществеността, на които се откроява емблемата на Съюза в съответствие с техническите характеристики, посочени в приложение IX, веднага щом започне физическото изпълнение на проекта, включващи физически инвестиции, или инсталирането на закупеното оборудване, с общ размер на разходите над 100 000 евро;

- за проекти под 100 000 евро поставя на място, ясно видимо за обществеността, поне един хартиен плакат с минимален размер А3 или еквивалентен електронен екран с информация за операцията, подчертаващ подкрепата от ЕСФ+;

В рамките на непреките дейности на етап изпълнение на проекта, бенефициентът гарантира спазването на правата, посочени в Хартата на основните права на ЕС²⁸ и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания²⁹ съгласно представения в секция 10 „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“ *Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания* от Формуляра за кандидатстване и чл. 4.4. от образца на

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=ET>

²⁹ <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135791921>

административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ – *Приложение XIV от Условиата за изпълнение.*

Конкретните бенефициенти, чрез екипа за организация и управление в рамките на непреките дейности, следва да осъществяват **ежегоден мониторинг на образователните и възпитателните резултати на учениците и образователната среда, удовлетвореността на участниците, вследствие на подкрепата по процедурата, както и мониторинг на изпълнението на дейностите по проекта.** Информацията се представя в секция 10. „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“ от Формуляра за кандидатстване, поле „Мониторинг на образователните резултати“. За целта в Условиата за изпълнение, в *Приложение XXI Въпросници* са налични въпросници и таблици, които се представят съгласно указанията в тях при изпълнението и отчитането на проекта по сключен административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Доставчиците на стоки и услуги, необходими за реализиране на дейностите по операцията, следва да бъдат избирани по реда на Закона за обществените поръчки, Глава IV на ЗУСЕФСУ и действащата нормативна уредба въз основа на открити, прозрачни, в достатъчна степен публични, недискриминационни и безусловни процедури, като по този начин се гарантира, че извършването на доставки и предоставянето на услуги ще се извършва при пазарни условия.

Изборът на изпълнители (ако е приложимо) следва да бъде извършван по открит, прозрачен, в достатъчна степен публичен, недискриминационен и безусловен начин по смисъла на т. 89 – 96 от Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз. При избора на изпълнител/и на дейности по проекта, в случай че е приложимо, бенефициентът следва да предвиди при възлагането на обществени поръчки прилагането на мерки за опазване на околната среда съгласно приложимите разпоредби на ЗОП и актовете по прилагането му и в съответствие с чл. 47, ал. 1 и чл. 63, ал. 1, т. 6 от ЗОП. Посочените дейности следва да са в съответствие с хоризонталните политики на Европейския съюз, посочени в т. 17 от Условиата за кандидатстване. Съответствието с посочените хоризонтални политики ще бъде проследявано на етап изпълнение на проекта.

В съответствие с чл. 4, ал. 4 от ЗУСЕФСУ, чл. 63, параграф 6 и параграф 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за установяване на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури конкретният бенефициент - **кандидат няма право да подава проектно предложение по процедурата за дейности, които са физически приключени или изцяло изпълнени или такива, финансирани по друг проект, процедура, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма.**

За целта на етап кандидатстване конкретният бенефициент - кандидат попълва и подава **Декларация на кандидата** (*Приложение I към Условиата за кандидатстване*). В процеса на изпълнение на проекта, УО на ПО ще следи за демаркация с други програми и проекти с цел недопускане на двойно финансиране. В тази връзка проект, подаден по настоящата процедура, може да има единствено допълващ/надграждащ ефект, но не и да дублира и припокрива изпълнението на проекти по други европейски/донорски и национални програми.

14. Категории разходи, допустими за финансиране³⁰

При предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по настоящата процедура ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“ съгласно изискванията на Глава пета „Финансово

³⁰ В случай че е приложимо, се посочват и недопустими разходи, както и съответната информация съгласно изискванията на чл. 59, ал. 2 от ЗУСЕФСУ.

управление и контрол“ от ЗУСЕФСУ, разпоредбите на Регламент (ЕС) 2021/1060, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2021 – 2027 г. и детайлно описани по-долу.

Бюджетът (секция 6 от Формуляра за кандидатстване) представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на допустимите разходи и трябва точно да отговаря на стойността, посочена в проекта. Стойността на допустимите разходи трябва да се основава на европейското и българското законодателство, да се базира на нормативно определени размери, опростени форми на разходите и да е в съответствие с предвижданията за финансиране дейности.

По време на оценката на проектното предложение е възможно да бъдат установени обстоятелства, които да налагат корекции в бюджета. Несъответствието между предвидените дейности и видовете заложен разход, както и дублирането на разходи могат да наложат и изискването на допълнителни разяснения и информация от страна на оценителната комисия от кандидата. Освен тях, корекции на бюджета могат да се извършат и при наличие на недопустими дейности и/или разходи, неспазване на заложените в настоящите условия за кандидатстване правила за приложимите опростени варианти на разходите.

14.1. Условия за допустимост на разходите

За да бъдат допустими разходите по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ трябва да отговарят едновременно на следните условия:

1) Да са необходими за изпълнението на проекта и да отговарят на принципите за добро финансово управление – икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства.

Съгласно чл. 33 на Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024г.:

- принципът на икономичност изисква ресурсите за осъществяване на дейностите да бъдат осигурени своевременно, в подходящо количество и качество и на най-добра цена;
- принципът на ефикасност се отнася до най-доброто съотношение между използваните ресурси, предприетите дейности и постигането на целите;
- принципът на ефективност се отнася до степента, в която се постигат поставените цели посредством предприетите дейности.

2) Да бъдат извършени след датата на подписване на административния договор за безвъзмездна финансова помощ, в срока за изпълнение на проекта и да са свързани с дейности, които не са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите по чл. 59а от ЗУСЕФСУ;

3) Да са в съответствие с категориите разходи, включени в настоящите Условия за кандидатстване, в административния договор за предоставяне на безвъзмездна помощ, както и в съответствие с одобреното проектно предложение и изискванията на настоящите условия за кандидатстване (чл. 57, ал. 1, т. 2 от ЗУСЕФСУ);

4) За направените разходи да е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060 (чл. 57, ал. 1, т. 7 от ЗУСЕФСУ);

5) Да са действително платени (т.е. да е платена цялата стойност на представените фактури или други първични счетоводни документи, включително стойността на ДДС), не по-късно от датата на подаване на междинното/окончателното искане за плащане от страна на бенефициента и не по-късно от 31.12.2029 г. В случаите по чл. 55, ал. 1, т. 2, 3 и 4 от ЗУСЕФСУ (прилагане на формите по

чл. 53, § 1 буква б), буква в) и буква г) от Регламент (ЕС) 2021/1060), разходите са допустими, ако действията, представляващи основание за възстановяването им, са извършени в срока за допустимост по чл. 63, т. 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060;

6) Да не надхвърлят праговете за съответната категория разходи, посочени в раздел 14.2 от настоящите Условия за кандидатстване и в одобрения проект (чл. 57, ал. 1, т. 3 от ЗУСЕФСУ);

7) Да се отнасят за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд (чл. 57, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ);

8) Да са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство (чл. 57, ал. 1, т. 5 от ЗУСЕФСУ).

9) Да са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система (чл. 57, ал. 1, т. 6 от ЗУСЕФСУ);

10) Да могат да се установят и проверят, да бъдат подкрепени от оригинални разходооправдателни документи (освен в случаите на опростено отчитане на разходи чрез формите по чл. 55, ал. 1, т. 2-4 от ЗУСЕФСУ);

11) Да са извършени от допустим по настоящата процедура бенефициент и да са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект (чл. 57, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕФСУ);

12) Да са за услуги и/или доставки, за които изборът на изпълнител е извършен в съответствие с действащото национално законодателство и правото на Европейския съюз;

13) Да са съобразени с приложимите правила в областта на държавните/минимални помощи (чл. 57, ал. 1, т. 8 от ЗУСЕФСУ, когато е приложимо);

14) Да **не** са финансирани по друг проект, програма или друга финансова схема, финансирана от публични средства на националния или европейския бюджети, или от средства на Европейското икономическо пространство.

Разходите за възстановим ДДС във връзка с изпълнението на проекта са недопустими за съфинансиране от ЕФСУ. Допустим е единствено разходът за данък върху добавената стойност, който не е възстановим съгласно националното законодателство. Допустимостта на разходите за Данък върху добавената стойност по проектите се определя от кандидата в съответствие с Указания на министъра на финансите НФ-1/09.01.2024 г. за третиране на данък върху добавената стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по програмите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Кохезионния фонд (КФ), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), Фонд "Убежище, миграция и интеграция" (ФУМИ), Фонд "Вътрешна сигурност" (ФВС), програмата по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИУГВП), както и на средствата за финансиране на подхода "Водено от общностите местно развитие" от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ВОМР) на ЕС, за програмен период 2021 – 2027 г.“

Бюджетът (секция 6 от Формуляра за кандидатстване) трябва да отразява допустимите разходи, които са свързани с изпълнението на проекта.

14.2. Допустими разходи

Допустимите разходи следва да са извършени законосъобразно и не трябва да противоречат на правилата, описани в Регламент (ЕС) 2021/1057 за ЕСФ+, Регламент (ЕС) 2021/1060 за общоприложимите разпоредби за ЕФСУ, Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, Постановление на Министерски съвет № 86 от 01.06.2023 за определяне на

национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021-2027 г. (ДВ брой 49 от 06.06.2023 г.), както и всички други законови и подзаконовни нормативни актове от приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство и настоящите Условия за кандидатстване.

Допустими по процедурата са следните видове разходи:

I. СТАНДАРТНА ТАБЛИЦА НА РАЗХОДИТЕ ЗА ЕДИНИЦА ПРОДУКТ

1. Преки разходи за персонал

Прилагат се единични разходи/еднократни суми съгласно Приложение XI ТЕРЕС АГРЕСИЯ(вкл. ТЕРЕС ПО 1.3. и 1.010 Актуализиране), изведени за всяка от допустимите дейности:

Име на показателите	Единичен разход в лв.
3.25. Възнаграждение на педагогически специалист за 1 проведен учебен час (за педагогически специалисти по Дейност 3)	29
3.26. Възнаграждение на експерти образователни дейности за 1 проведен учебен час (за експерти образователни дейности, различни от педагогически специалисти, по Дейност 3)	33
3.27. Възнаграждение на педагогически специалист за 1 отработен астрономически час (за педагогически специалисти, вкл. директори по Дейност 1, Дейност 2 и Дейност 3 - МУД)	38
3.28. Възнаграждение на експерт образователни дейности за 1 отработен астрономически час (за лица, различни от педагогически специалисти, ангажирани по дейност 1, Дейност 2 и Дейност 3 - МУД)	44
3.29. Възнаграждение за академичен час за проведено обучение на група от най-малко 8 педагогически специалисти, което завършва с присъждане на 1, 2 и/или 3 квалификационни кредита (за лектори, ангажирани с обученията по Дейност 1)	30
3.29. Възнаграждение за академичен час за проведено обучение на група от най-малко 8 обучаеми с продължителност до половин ден (от 1 до 4 академични часа) и/или до един ден (над 4 до 8 академични часа) без присъждане на квалификационни кредити	30
3.4. Възнаграждение за образователни медиатори, социални работници, помощник на учителя – месечна сума при заетост от 4 часа на ден	740

ВАЖНО!!! Договорите с експерт образователни дейности (ЕОД) и с педагогически специалисти (ПС) следва да са сключени в съответствие с действащата нормативна уредба.

Разходите се планират съгласно *Приложение V Помощна таблица* като според спецификата на проектното предложение и приложим режим на помощ се добавят бюджетни редове (б.р.) от трето ниво – б.р.1.1., б.р.1.2. за кандидата .

II. ЕДИННА СТАВКА

2. Други преки и непреки разходи (40% от бюджетен ред 1. Преки разходи за персонал)

Прилага се единна ставка в размер на 40% от разходите по бюджетен ред 1. Преки разходи за персонал. В рамките на другите преки и непреки разходи се включват преки разходи, като напр. за консумативи и материали, за образователни пособия, за транспорт, за услуги, за информираност и публичност на събития, както и непреки разходи, като напр. за организация и управление на проекта, за мониторинг на образователните резултати, за комуникация и видимост на проекта, и т.н.

Разходите се планират като се добавят бюджетни редове от трето ниво – б.р.2.1., б.р.2.2. за кандидата според спецификата на проектното предложение и приложими режим на помощ.

ВАЖНО!!

Изискванията за определяне размерите на допустимите разходи се прилагат както при подготовка на проектите предложения, оценка на бюджетите на проектите, така и при определяне размерите на допустимите разходи в процеса на изпълнение и при окончателното плащане по проекта.

Всички разходи по процедурата, допринасят за изпълнение на Препоръката на Съвета за създаване на Европейска гаранция за децата, съответно за Код по измерение: Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+: **06 „Преодоляване на детската бедност“**.

Бюджетът в ИСУН следва да съответства на бюджета в представената от кандидата **Помощна таблица – Приложение V към Условиата за кандидатстване**.

При попълване на секция „Бюджет“ на формуляра за кандидатстване в ИСУН за всеки бюджетен ред от трето ниво се избира и отбелязва приложимият **режим за помощ** съгласно цитираното в т. 16 от настоящите Условия за кандидатстване, а кодовете на интервенция, индикаторите и дейностите са съгласно *Приложение V Помощна таблица* към Условиата за кандидатстване.

Детайли за попълването на Бюджета в ИСУН са посочени в Указания за попълване на електронен формуляр за кандидатстване (*Приложение IX към Условиата за кандидатстване*).

Документите и доказателствата, които трябва да бъдат представени на етап изпълнение на договора, за да се възстановят разходите, са подробно посочени в Условия за възстановяване на разходите (*Приложение XVI към Условиата за изпълнение*).

14.3. Недопустими разходи

Независимо от гореизброените условия за допустимост на разходите, за недопустими ще се считат всички разходи, които са в противоречие с правилата за Европейските фондове за споделено управление (Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд +, Регламент (ЕС) 2021/1060 на Съвета относно определянето на общи разпоредби за ЕФСУ, Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 г. от 23 септември 2024г., Постановление № 86 на Министерски Съвет от 01.06.2023 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от европейските фондове за споделено управление, за програмен период 2021 - 2027 г., Закон за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ).

В допълнение към общите недопустими разходи съгласно приложимото законодателство, по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна помощ за недопустими се считат и следните видове разходи:

- разходи за дълготрайни материални и нематериални активи;
- разходи за комисионни, както и лихви по дългове;
- непредвидени разходи;
- разходи за закупуване на земя и сгради;
- разходи за транспортни услуги, подлежащи на компенсиране съгласно Наредбата за условията и реда за предоставяне на средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за обществени пътнически превози по автомобилния транспорт, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, за субсидиране на обществени пътнически превози по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони и за издаване на превозни документи за извършване на превозите, приета с ПМС № 163 от 29.03.2015 г., обн., ДВ, бр. 51 от 7.07.2015 г.;
- разходи за консултантски услуги за разработване на проектното предложение;
- принос в натура;
- загуби от обмяна на валута;
- разходи за възстановим ДДС (съгласно чл. 8 и по смисъла на § 1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на ПМС № 86/2023 г.);
- разходи за покриване на възможни бъдещи загуби или дългове;
- глоби, имуществени санкции и разходи по правни спорове;
- разходи за дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ;
- всички разходи, които не попадат в обхвата на допустимите дейности по настоящата процедура, вкл. разходи за дейности, които не са описани във Формуляра за кандидатстване или за които от представеното описание не може да се прецени за коя дейност се отнасят и дали тя е допустима.

Управляващият орган може да нанесе корекции в бюджета на проекта (секция 6 от Формуляра за кандидатстване) във връзка с установени в процеса на оценката недопустими дейности и разходи и/или несъответствия между предвидените дейности и видовете заложи разходи и/или дублиране на разходи и/или неспазване на заложените в настоящите условия за кандидатстване правила или ограничения по отношение на заложи процентни съотношения и прагове на разходите и/или несъответствие с правилата за минималните помощи.

15. Допустими целеви групи

- Участниците в образователния процес:
 - Ученици, вкл. с агресивно поведение, такива без агресивно поведение, ученици изпитали тормоз, насилие, агресия в училище, ученици свидетели, наблюдатели на агресивно поведение, тормоз и насилие, както и ученици от уязвими групи и такива от неуязвими групи;
 - Родители на посочените ученици;
 - Учители, директори, други педагогически специалисти (психолози, педагогически съветници, възпитатели, ресурсни учители и други лица, свързани с обучението, възпитанието и със

социализацията, както и с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие съгласно чл.211 от ЗПУО);

- непедagogически персонал в училище, вкл. образователни медиатори, социални работници, охранители, училищна администрация и друг училищен непедagogически персонал.

В секция 10 „Допълнителна информация необходима за оценка на проектното предложение“, поле „Описание на целевите групи“ от Формуляра за кандидатстване кандидатът – конкретен бенефициент предоставя информация относно идентифицираните целеви групи и начина, по който ще бъдат включени в дейностите по проекта. Нуждите на целевите групи следва да са ясно идентифицирани и описани в съответствие и с представения **Анализ-Декларация от директора на училището**, включено в проектното предложение, че целевите групи от образователната институция са идентифицирани, приложен в секция 12. „Прикачени документи“ от формуляра за кандидатстване. Представената информация е обект на оценка като на етапа на изпълнение се следи за спазването ѝ.

16. Приложим режим на държавни помощи (ако е приложимо)

По настоящата процедура предоставянето на безвъзмездната финансова помощ се отпуска при следните условия:

1. **Режим „непомощ“** съгласно Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (2016/C 262/01)³¹.

2. **Режим на минимална помощ** съгласно Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (текст от значение за ЕИП).

Съгласно постоянната съдебна практика на Съда на ЕС квалифицирането на дадена операция като „държавна помощ“ по смисъла на чл.107, § 1 от ДФЕС изисква кумулативно да са изпълнени следните условия: да има подкрепа от страна на държавата, да се засяга търговията между държавите – членки, да се предоставя селективно предимство на бенефициентите, да се нарушава/заплашва конкуренцията.

Предвид крайната цел на операцията, а именно формиране на благоприятна училищна среда за пълноценно личностно израстване на учениците, дейностите, които не могат да бъдат дефинирани като такива с икономически характер - съгласно т. 17, т. 28-29 от Известието на Комисията и приложимото национално законодателство в сферата на образованието, се изпълняват в режим „непомощ“, тъй като не биха могли да доведат до нарушаване на конкуренцията като елемент от фактическия състав на понятието „държавна помощ“. Дейностите, които се дефинират като икономически съгласно приложимата нормативна уредба – т. 30 от Известието на Комисията и националното законодателство в сферата на образованието, могат да се изпълняват в режим на минимална помощ.

Режим „непомощ“

Държавни и общински училища

Режим „непомощ“ съгласно т. 17 от Известието, се прилага, когато публично-правни субекти действат „в качеството си на публични органи“, каквито са държавните и общински училища, които са в рамките на контролираната от държавата национална образователна система по смисъла на т. 28 – 29 от Известието. Съдът е приел, че държавата: „създавайки и поддържайки такава система на

³¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A52016XC0719%2805%29>

публично образование, която се финансира поначало (изцяло или преимуществено) от държавния бюджет, а не от учениците или от техните родители, [...] не цели да се ангажира с платени дейности, а изпълнява своята мисия по отношение на населението в социалната, културната и образователната сфера“. Държавните и общински училища – кандидати, съгласно Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) са публични субекти, които изпълняват държавната политика в сферата на образованието и не се считат за предприятия по смисъла на и за целите на чл. 107, параграф 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС). Съгласно чл. 25 от ЗПУО училището е институция в системата на образованието, в която се обучават, възпитават и социализират ученици. По реда на чл. 185 от ЗПУО училищата са длъжни да осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес. Съгласно чл. 263, ал. 4, т. 8 стратегията за развитие на училището задължително обхваща мерки за противодействие на тормоза и насилието. В изпълнение на цитираните разпоредби в Наредба за приобщаващото образование детайлно са разписани конкретни разпоредби в състава на общата подкрепа за личностно развитие, които обхващат ученици, родители, педагози. Дейностите по превенция и интервенция на тормоза и насилието в училище се разработват въз основа на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование³² и на алгоритъм за неговото прилагане, утвърдени със заповед от министъра на образованието и науката. Дейностите могат да се считат за неикономически, когато в нормативен акт същите са посочени като такива, които следва да бъдат изпълнявани от структури на Министерството на образованието и науката, т.к. са „дейности, които са обект на държавна политика“ съгласно §1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗПУО и са в съответствие с т. 28 - 29 от Известието. В тази връзка, за държавните и общински училища – кандидати се прилага режим „непомощ“ за всички дейности по настоящата процедура, които може да се считат за неикономически дейности съгласно правната рамка за държавна помощ и образование, включително дерогациите от Известието на Комисията.

За допустими дейности или част от тях, за които има хипотетична възможност да са с икономически характер (напр. информационни кампании, кампании за прилагане на промотивно-превантивни програми и други) държавните и общинските училища следва да прилагат процедура по смисъла на т. 89-96 от цитираното Известие на Комисията, за да се считат тези разходи в режим „непомощ“.

Външни експерти ЕОД

В рамките на процедурата се предвижда участието на външни за училището експерти образователни дейности (ЕОД), като за тях се изплащат разходи за персонал. Същите са физически лица, не са стопански субекти, не попадат в обхвата на определението за „предприятие“ по т. 7 от Известието на Комисията. Когато с външните експерти ЕОД са сключени договори в съответствие с действащата нормативна уредба, разходите се предоставят **в режим „непомощ“ за всички допустими кандидати**, т.к. те ги трансферират към съответното физическо лице.

„Непомощ“ за други преки и непреки разходи за частни училища

В рамките на другите преки и непреки разходи се включват преки разходи, като напр. за консумативи и материали, за образователни пособия, за транспорт, за такси, за услуги, за информираност и публичност на събития, както и непреки разходи, като напр. за организация и управление на проекта, за мониторинг на образователните резултати, комуникация и видимост на проекта, и т.н. Прилага се единна ставка в размер на 40% от разходите за персонал. Когато допустимите кандидати – частни училища, прилагат открити, прозрачни и публични процедури по смисъла на т. 89-96 от Известието на Комисията и Глава IV от ЗУСЕФСУ, разходите за тях се предоставят **в режим „непомощ“**.

³² https://ruo-sofia-grad.com/wp-content/uploads/2019/11/Mehzm_protivodejstvie_tormoz_281217.pdf

ВАЖНО!!!

Когато частно училище - допустим кандидат залага други преки и непреки разходи в режим „непомощ“, същият декларира, че ще извършва съответните дейности като прилага открити, прозрачни и публични процедури по смисъла на т.89-96 от Известието на Комисията и Глава IV от ЗУСЕФСУ. На етапа на кандидатстване тези кандидати декларират това обстоятелство в Декларация на кандидата (*Приложение I*) и представят Декларацията за разграничаване на икономическата от неикономическата дейност (*Приложение III*). На етапа на изпълнение УО ще проверява при всяко искане за плащане, в което тези кандидати са заложили други преки и непреки разходи в режим „непомощ“, че същите са декларирали, че са провели открити, прозрачни и публични процедури за избор на изпълнител по смисъла на т. 89-96 от Известието на Комисията.

ВАЖНО!!!

Когато кандидат – в случая частно училище, упражнява и икономически дейности, финансирането, разходите и приходите от тези икономически дейности трябва да се отчитат по отделни аналитични сметки. Съотношението на двата вида дейности (икономически и неикономически) и на техните разходи, финансиране и приходи следва да бъде ясно обособено. В тази връзка, на етапа на кандидатстване частни училища представят **Декларация за разграничаване на икономическата от неикономическата дейност**, попълнена по образец (*Приложение III към Условиата за кандидатстване*), в случай че в бюджета на проектното предложение за тях са планирани разходи и в режим „непомощ“. Преди сключване на административния договор, частни училища, при планирани за тях разходи в режим „непомощ“ представят **счетоводна политика, от която да е видно наличието на разделение на неикономическа от икономическа дейност**.

Режим на минимална помощ

Частни училища

В точка 17 от Решението си от 7 декември 1993 г. по дело Wirth, Съдът посочва, че са налице и училища, които се финансират основно от частни средства, по-специално от средства на ученици и техните родители, и които учебни заведения се стремят да реализират икономическа печалба, като тяхната цел е да предлагат образователна услуга срещу възнаграждение (икономическа дейност). Това становище на Съда е намерило отражение в разпоредбата на т. 30 от Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в чл. 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (Известието).

Съгласно т. 30 от Известието, когато преимуществената част от оперативните разходи на дадена образователна институция се финансира от частни средства, в т.ч. от такси, заплащани от учениците или техните родители, Съдът приема, че тези образователни институции действат като предприятия, тъй като целта им е да предлагат услуги срещу заплащане.

Частните училища – допустими кандидати, съгласно чл. 40 (1) от ЗПУО са търговски дружества, ЮЛНЦ или кооперации, които по реда на ал. 2 осъществяват дейността си като образователни институции в системата на образованието след вписване в регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование при условията и по реда на този закон. Съгласно ЗПУО и Наредбата за финансиране на институциите в системата на предучилищното и училищното образование частните училища получават средства от държавния бюджет по реда на чл. 283, ал. 3 от ЗПУО за подпомагане на равния достъп и подкрепата за личностно развитие - чл. 283, ал. 1, т. 1, т. 3 и т. 9 от ЗПУО, както и средствата по чл. 283, ал. 1, т. 6 от ЗПУО в частта им за изпълнение на дейностите за ресурсно подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности. В същото време, съгласно чл. 52 ал. 3 от ЗПУО частните институции в системата на предучилищното и училищното образование се финансират при условията и по реда на закона, по който са учредени и събират средства от родителите на учениците под формата на такси и други плащания за дейности, извън финансираните от държавния бюджет. Дейностите на частните

училища в рамките на предлаганата от тях образователна услуга, финансирани от държавния бюджет като дейности, обект на държавна политика, попадат в приложното поле на т. 28 – 29 от Известието на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в чл. 107, параграф 1 от ДФЕС, могат да се считат за нестопански. От друга страна, дейности в рамките на предлаганата от тях образователна услуга, които се финансират от родителите чрез такси и други, поради наличие на пазар на частни училища, са икономически дейности, които попадат в приложното поле на т. 30 от Известието на Комисията. За икономическите си дейности частните училища се считат за предприятия по смисъла на чл. 107, §1 от ДФЕС, т.к. един и същи правен субект може да се разглежда като предприятие само за стопанските дейности, които извършва. От приложимата нормативна уредба е видно, че частните училища осъществяват както неикономическа дейност, която е в рамките на общественото образование по смисъла на т. 28-29 от Известието и е обект на държавна политика и контрол от страна на държавата, така и икономически дейности, чрез събираните от родителите такси за нефинансираните от държавата дейности. В тази връзка дейностите по настоящата процедура за частните училища следва да се считат за икономически дейности. За да прилагат режим непомощ по процедурата частните училища следва да избират изпълнители за планираните от тях дейностите по процедурата чрез открита, публична и прозрачна процедура по смисъла на т. 89-96 от Известие на Комисията. Когато частните училища изпълняват дейности по процедурата, за които не прилагат открити, прозрачни и публични процедури за изпълнители, то разходите за тези дейности се считат за минимална помощ. Разходите за възнаграждения на назначените в частните училища педагогически специалисти и непедagogически персонал се предоставят в режим на минимална помощ.

Режим на минимална помощ по настоящата процедура се прилага за **частни училища** съгласно прегледа на нормативната уредба за държавни помощи и анализа на дейностите, **когато за реализирането на дейностите не са планирани/прилагани открити, прозрачни и публични процедури за избор на изпълнител по смисъла на т. 89-96 от Известието на Комисията**, предвид че се считат за икономически дейности съгласно цитираното по-горе. **Разходите за педагогическите специалисти или непедagogически персонал, назначени в частно училище, изпълняващи дейности по проекта, се предоставят в режим на минимална помощ. Външни за частното училище ЕОД, които са избрани по реда на т. 89-96 от Известието на Комисията и с тях са сключени договори съгласно приложимата нормативна уредба могат да се предоставят в режим „непомощ“, както е посочено по-горе.**

Режим на минимална помощ се предоставя по реда на Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (в текст от значение за ЕИП, ОJ L, 2023/2831, 15.12.2023).

„Минимална помощ“ (*de minimis*) е помощта, която не нарушава и не застрашава конкуренцията или има незначително въздействие върху нея, поради своя минимален размер, както е определена в действащия регламент на ЕС 2023/2831 относно прилагането на чл. 107 и 108 от Договора за функционирането на ЕС по отношение на минималната помощ.

„Предприятие“ по смисъла на правилата за конкуренцията е всеки субект, независимо дали е физическо или юридическо лице, упражняващ стопанска дейност, независимо от правния му статут и начина, по който той се финансира.

„Икономическата дейност“ се изразява в предлагането на стоки и/или услуги на съществуващ конкурентен пазар.

Частните училища, съгласно т. 7-12 от Известието във връзка с чл. 107, §1 от ДФЕС се считат за предприятия, независимо от правния им статут, за допустимите за тях дейности по настоящата процедура, които за тях са икономически дейности, ако не са приложени открити, прозрачни и публични процедури за избор на изпълнители.

Частните училища представят попълнена по образец **Декларация за минимални помощи** (*Приложение IV към Условиата за кандидатстване*), в която надлежно отразяват обстоятелствата съгласно указанията и конкретно приложимата нормативна уредба, вкл. код по КИД-2008 на дейностите, които частното училище изпълнява. Относно декларираните обстоятелства УО на ПО прави проверка в регистъра за минимални помощи -<https://minimis.minfin.bg/>.

На етап оценка на проектното предложение проверката за допустимост по отношение съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2023/2831 ще се извършва на база посочените данни в Декларацията за получените минимални помощи и във Формуляра за кандидатстване - раздел „Данни за кандидата“, „Код на организацията по КИД 2008“ и „Код на проекта по КИД 2008“. Оценителната комисия ще направи служебна проверка дали кодът на организацията – частно училище не попада в забранителния режим на Регламент (ЕС) 2023/2831. Подробна проверка на декларираните обстоятелства ще се извършва преди сключването на административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Икономическата дейност за частни училища по процедурата следва да се посочи във Формуляра за кандидатстване в раздел „Данни за кандидата“, полета „Код на организацията по КИД 2008“ и „Код на проекта по КИД 2008“, както и да се декларира от частното училище в Декларацията за минимални помощи в т. 5. Кодът на организацията частно училище по КИД 2008 се определя въз основа на данните за организацията за последната приключила финансова година към датата на кандидатстване.

За определяне на допустимостта се използва Класификация на икономическите дейности КИД-2008 - <https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/publications/KID-2008.pdf>, като оценителната комисия извършва служебна проверка в НСИ, в случай на необходимост (несъответствие между кода, посочен в поле „Код на организацията по КИД“ в раздел „Данни за кандидата“ от Формуляра за кандидатстване и кода, посочен в *Декларацията за минимални помощи*, което е налице и след изпращане на уведомление за установени нередовности до кандидата).

Допустимите кандидати – частни училища представят и счетоводни документи за дейността си съгласно т.11 за кандидати (за доказване на финансов капацитет счетоводни документи за последните три приключили финансови години към датата на кандидатстване, когато същите не са публично достъпни) (ГОД – ОПР, баланс, отчет за икономическа и отчет за неикономическа дейност за предходните три години, когато същите не са публично достъпни).

Код по КИД-2008 на дейностите, които частните училища, изпълняват, се посочват в декларацията – *Приложение IV към Условиата за кандидатстване*. Размерът на отпуснатата минимална помощ по настоящата процедура ще бъде записан в административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

За целта УО на ПО следи и проверява за разпоредбите на Регламент (ЕС) 2023/2831 г.:

- Съгласно чл. 3, т.2 от Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (в текст от значение за ЕИП, OJ L, 2023/2831, 15.12.2023) общият размер на помощта по режим *de minimis*, предоставяна към частно училище, по настоящата процедура, заедно с други получени помощи за едно и също предприятие, не може да надхвърля 300 000 EUR или 586 749 лв. за период от три години (предходните три години към датата на подаване на проектното предложение/към датата на сключване на административния договор за БФП).

- Таваните, посочени в чл. 3, параграф 2 на Регламент (ЕС) 2023/2831, се прилагат независимо от формата на помощта *de minimis* или от преследваната цел и без значение дали предоставената от държавата членка помощ се финансира изцяло или частично със средства, произхождащи от Съюза.

Периодът от три предходни години по настоящата процедура се определя спрямо датата на подаване на проектното предложение/датата на сключване на административния договор за

БФП. За всяко ново предоставяне на помощ *de minimis* се взема предвид общият размер на помощта *de minimis*, предоставена през предходните 3 години от момента на прилагане на законовото право за получаване на помощта *de minimis*, независимо от датата на плащането ѝ. За целите на таваните, посочени в член 3, параграф 2 на Регламент (ЕС) 2023/2831, помощта се изразява като парични безвъзмездни средства. Всички използвани стойности са в брутно изражение, т.е. преди облагане с данъци или други такси. Когато с отпускането на нова помощ *de minimis* може да бъде надвишен съответният таван, никоя част от тази нова помощ не може да попада в приложното поле на Регламент (ЕС) 2023/2831.

- Размерът на предоставените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се сключва договорът/споразумението и получената минимална помощ от:

1. предприятието - частно училище;
2. предприятията, с които частно училище, образува „едно и също предприятие“ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) 2023/2831;
3. всички предприятия, които са се влели, слели с или са придобити от някое от предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с частно училище, съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) 2023/2831;
4. предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с частно училище, които са се възползвали от минимална помощ, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) 2023/2831.

Частно училище, е недопустимо да получи минимална помощ по настоящата процедура, ако попада в забранителните режими на помощ в съответствие с чл.1, параграф 1, букви а), б), в) и г) от Регламент (ЕС) 2023/2831.

По процедурата не се предоставя помощ на частно училище, когато отпускането ѝ води до нарушаване на разпоредбите на Регламент (ЕС) 2023/2831 г., включително на чл. 1, параграф 1, букви д) и е) от Регламента.

Когато дадено предприятие упражнява дейност в секторите, посочени в чл. 1, чл. 2, т.1, както и в един или повече от секторите или дейностите, обхванати от Регламент (ЕС) 2023/2831 г., то Регламентът се прилага спрямо помощта, предоставяна за съответните един или повече сектори или дейности, при условие че получателят на помощта гарантира посредством подходящи средства, като например разделение на дейностите или разграничаване на разходите, че дейностите в изключените сектори не се ползват от помощ *de minimis*, предоставена съгласно Регламент (ЕС) 2023/2831 г.

При определяне на допустимостта съгласно посочения критерий за натрупване на етапа на оценка на проектното предложение се прави проверка на информацията, вписана в информационна система „Регистър на минималните помощи“ - <https://minimis.minfin.bg>, по отношение на частно училище. Допълнително, преди сключване на административния договор за БФП, както и преди всяко плащане, УО на ПО извършва съпоставка на данните в информационна система „Регистър на минималните помощи“ - <https://minimis.minfin.bg> и декларациите за минимални помощи, предоставени от частно училище, по отношение на получените минимални помощи.

За да удостовери, че осъществява икономическата си дейност в допустимите сектори, частното училище следва да посочи в **Декларацията за минимални помощи (Приложение IV към Условието за кандидатстване)** кода на основната си икономическа дейност. Кодът се определя въз основа на данните за организацията за последната приключила финансова година към датата на кандидатстване за включване в дейности по проекта. За определяне на допустимостта се използва Класификация на икономическите дейности КИД-2008 - <https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/publications/KID-2008.pdf>.

Допустимостта на частно училище, се удостоверява посредством декларираните данни в Декларацията за минимални помощи и се проверява от УО на ПО към момента на сключване на договор за БФП.

Помощта *de minimis*, предоставена съгласно Регламент (ЕС) 2023/2831, може да се натрупва с минимална помощ, предоставена съгласно Регламент (ЕС) №1407/2013 и Регламент (ЕС) 2024/3118 на Комисията от 10 декември 2024 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в селскостопанския сектор (ОВ L 352 от 24.12.2013 г.), и Регламент (ЕС) № 717/2014 на Комисията от 27 юни 2014 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в сектора на рибарството и аквакултурите (ОВ L 190 от 28.06.2014 г.) до съответния размер, определен в чл. 3, параграф 2 на Регламента³³. В случаите на предприятия, които са в обхвата на Регламент (ЕС) 2023/2832 на Комисията от 13 декември 2023 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към минималната помощ (*de minimis*) за предприятия, предоставящи услуги от общ икономически интерес (ОВ L от 15.12.2023 г.) приложимият праг за натрупване на минималната помощ по Регламент (ЕС) 2023/2831 и Регламент (ЕС) 2023/2832 е до левовата равностойност на 1 050 000 евро³⁴ за период от три години.

Помощ *de minimis* не се кумулира с държавна помощ, отпусната за същите допустими разходи или с държавна помощ за същата мярка за финансиране на риска, ако чрез това кумулиране може да се надвиши най-високият приложим интензитет на помощта или размер на помощта, определен в конкретните обстоятелства за всеки отделен случай с Регламент за групово освобождаване или с Решение, приети от Комисията. Помощ *de minimis*, която не е предоставена за конкретни допустими разходи или не може да бъде свързана с такива, може да се кумулира с друга държавна помощ, предоставена съгласно Регламента за групово освобождаване или с решение, приети от Комисията. Когато с отпускането на нова помощ *de minimis* може да бъде надвишен съответният таван, определен в член 3, параграф 2 на Регламент 2023/2831 (като периодът обхваща три предходни години към момента на предоставяне на помощта – административният договор за БФП), никоя част от тази нова помощ не може да попада в приложното поле на същия регламент. В такива случаи не може да се иска благоприятно третиране на мярката за помощ по регламента - нито към момента на предоставяне на помощта, нито в който и да е по-късен момент. При констатиране на действително надвишаване на установения праг в Регламент (ЕС) 2023/2831, следва да се предприемат мерки по възстановяване на цялата получена сума по подписания административен договор за предоставяне на БФП.

Държавите членки предоставят нова помощ *de minimis* в съответствие с Регламент (ЕС) 2023/2831 само след като са проверили, че с нея общият размер на помощта *de minimis*, отпусната на съответното предприятие, няма да достигне равнище, надхвърлящо съответния таван, определен в член 3, параграф 2, и че са спазени всички условия, установени в цитирания регламент.

Данните за получените минимални помощи през предходните три години до датата на подаване на проектното предложение следва да бъдат надлежно посочени от частно училище, когато е приложимо в т. 8 от Декларацията за минимални помощи (*Приложение IV към Условията за кандидатстване*). Декларацията за минимални помощи се представя от кандидат - частно училище, на етап кандидатстване и впоследствие, в случай на одобрение на проектното предложение – преди

³³ Минимална помощ по Регламент (ЕС) 2023/2831 + минимална помощ по Регламент (ЕС) 2024/3118 + минимална помощ по Регламент (ЕС) № 717/2014 се натрупва до 300 000 евро за период от три години.

³⁴ Минимална помощ по Регламент (ЕС) № 2023/2831 + минимална помощ по Регламент (ЕС) № 2023/2832 за период от три години се натрупва до 1 050 000 EUR (т.е. 300 000 евро по Регламент (ЕС) № 2023/2831 + 750 000 евро по Регламент (ЕС) № 2023/2832).

сключване на административния договор за безвъзмездна финансова помощ, в случай че са настъпили промени в обстоятелствата, декларирани на етап кандидатстване.

Към момента на оценка на проектното предложение, проверката за ненадвишаване на максимално допустимия таван за получена минимална помощ, определен в чл. 3, параграф 2 на Регламент (ЕС) 2023/2831, ще се извършва на база посочените данни в Декларацията за получените минимални помощи и проверка в Регистъра на минималните помощи, поддържан от министъра на финансите.

В случай че при оценката на конкретно проектно предложение се установи, че с финансовата помощ в режим *de minimis*, за която се кандидатства, ще бъде надхвърлен прагът на допустимите минимални помощи, оценителната комисия намалява служебно размера на безвъзмездната финансова помощ до максимално допустимия размер. Тази корекция не може да води до подобряване на качеството на проектното предложение и до нарушаване на принципите по чл. 29, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗУСЕФСУ. В тази връзка, когато исканата част от бюджета на БФП надхвърля допустимия размер на „минимална помощ“ за частно училище, оценителната комисия коригира бюджета за тях след комуникация, без да редуцира дейностите и индикаторите, а частното училище, поема ангажимент да ги изпълни, осигурявайки собствени средства в размер на разликата между исканата и редуцираната минимална помощ.

Преди сключване на административния договор, Управляващият орган на ПО ще извършва проверка по същество на декларираната помощ в режим *de minimis* от одобрените кандидати – частни училища. В случай, че бъде установена погрешно декларирана сума към момента на договарянето, която надвишава съответния таван, определен в чл. 3, параграф 2 на Регламент (ЕС) 2023/2831 или се установи, че кандидатите попадат в забранителния режим, ще бъде издадено Решение за отказ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за съответния кандидат. Проверката се осъществява посредством съпоставяне на цялата информация за получените минимални помощи, с която Управляващият орган разполага, вкл. и проверка в Регистъра на минималните помощи, поддържан от министъра на финансите.

В процеса на изпълнение на проекта, УО на ПО ще прилага контролни механизми, с които да гарантира, че всички условия на Регламент (ЕС) 2023/2831 са изпълнени. Администраторът на помощ - УО на ПО, проверява декларираната от кандидатите информация, чрез съпоставянето ѝ с данни от официални източници, като например НСИ, Търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел, Регистъра на минималните помощи, поддържан от министъра на финансите и др. При проверка на условията на Регламент (ЕС) 2023/2831 УО на ПО следва да изготви и попълва контролен лист за съответствието на отпусканата минимална помощ с изискванията на Регламента, като събира надеждна одитна следа за извършените проверки.

УО на ПО не носи отговорност за погрешно декларирана сума на получена минимална помощ, довела до отказ за предоставяне на БФП.

Помощта *de minimis* се смята за отпусната от момента на подписване на административния договор за изпълнение на дейности по проекта, независимо от датата на нейното изплащане на предприятието.

Съгласно чл. 3, пар. 5 от Регламент (ЕС) 2023/2831 г. всички суми (стойности) на помощта са в брутно изражение, т. е. преди облагане с данъци или други такси.

Помощите, които се предоставят на няколко части (т.е. когато частно училище, предвижда да ползва авансово и/или междинно/и плащане/ия), се сконтират към техния размер към момента на предоставяне. Допустимите разходи се сконтират до тяхната стойност към момента на предоставяне на помощта. Лихвеният процент, който се използва за сконтиране, е сконтовият процент, приложим към момента на предоставяне на помощта, в съответствие с чл. 3, пар. 6 от Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 г.

Скотирането следва да се извършва от УО на ПО, преди всяко плащане по договора за БФП за изпълнение на дейности с оглед гарантиране, че предоставената помощ е съобразена с праговете за съответния вид помощ, установени в Регламент (ЕС) № 2023/2831 на Комисията.

Когато безвъзмездната финансова помощ попада в обхвата на Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията, бенефициентът и УО на ПО са длъжни да документират и събират цялата информация относно прилагането на Регламента. Така съставените документи трябва да съдържат цялата информация, която е необходима, за да се докаже, че са спазени условията по Регламент (ЕС) 2023/2831. Документацията относно помощта *de minimis* се съхранява в продължение на 10 години, от датата на която е предоставена.

При поискване от Европейската комисия бенефициентът предоставя чрез УО на ПО на министъра на финансите цялата информация и придружаваща документация, която Европейската комисия счита за необходима за целите на контрола на прилагането на Регламент (ЕС) 2023/2831. Информацията и документацията се предоставят на министъра на финансите в срок от 15 работни дни, освен ако в искането на Европейската комисия или в указанията на Министерството на финансите не е определен друг срок.

Задължение на Администратора на помощта, произтичащо от чл. 34, ал. 1 от ЗДП и чл. 9, ал. 4 от Правилника за неговото прилагане, е да информира министъра на финансите в срок от 3 работни дни от предоставянето на всяка помощ *de minimis* чрез Информационната система „Регистър за минималните помощи“ (<https://minimis.minfin.bg>).

След публикуване на настоящите Условия за кандидатстване не са допустими изменения, които могат да повлияят на съответствието на настоящата процедура с изискванията на Регламент на Комисията (ЕС) 2023/2831.

Съгласно чл. 38, т.5 от ЗУСЕФСУ ръководителят на Управляващия орган издава мотивирано решение за отказ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, ако преди сключване на договор се установи, че минималната помощ е недопустима.

17. Хоризонтални принципи³⁵:

Изпълнението на дейностите по настоящата процедура следва да бъде съобразено със следните хоризонтални принципи съгласно чл.9 от Регламент (ЕС) 2021/1060:

1. Устойчиво развитие;
2. Равни възможности и недопускане на дискриминация;
3. Равенство между половете.

Кандидатът следва да аргументира в проектното предложение (в секция 10. „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“, поле „Принос на проектното предложение за реализиране на хоризонталните принципи на ПО“ и поле „Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания“) как предложените дейности съответстват и допринасят за реализиране на хоризонталните принципи, както и прилагането на Хартата на основни права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. За целта кандидатът следва Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС, налични на следния линк: <https://www.eufunds.bg/bg/node/8223>, конкретно Приложение 2 и Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, налични на следния линк:

³⁵ Описват се изискванията за постигане на съответствие с хоризонталните политики на ЕС и, ако е приложимо, на принос към тях.

<https://www.eufunds.bg/bg/node/8224>, конкретно Приложение 2, утвърдени със заповед № В-105 от 19.07.2022 г. на заместник министър – председателя по еврофондовете и министър на финансите.

Конкретните бенефициенти - кандидати следва да опишат в проектните си предложения **Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания**, който съдържа информация за процеса по проверка за спазването на основните права в рамките на цялостно изпълнение на проекта и документите за съответствие с основните права, включително прилагането на „Контролен лист за проверка за наличие на нарушение/ограничаване на основни права по Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания“, разработен в съответствие с утвърдените Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС и Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, налични на следния линк: <https://www.eufunds.bg/bg/node/8220>. Информацията се представя в секция 10. „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“ от Формуляра за кандидатстване: поле „Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС³⁶ и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания³⁷“. В *Приложение XXII от Условиата за изпълнение по процедурата* е даден Контролен лист за проверка за наличие на нарушение/ограничаване на основни права по Хартата на основните права на ЕС и по Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания при изпълнение на проектно предложение след сключване на административния договор за безвъзмездна финансова помощ.

Прилагането на заложените в проектното предложение принципи ще се проследява на етап изпълнение на проекта.

18. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта (ако е приложимо)

Максималната продължителност на един проект е **36 месеца**, считано от датата на подписване на административния договор за предоставяне на БФП, но не по-късно от **31.12.2029 г.**

19. Ред за оценяване на концепциите за проектни предложения³⁸

Неприложимо

20. Критерии и методика за оценка на концепциите за проектни предложения (ако е приложимо)³⁹

Неприложимо

21. Ред за оценяване на проектни предложения

Оценката на проектните предложения по тази процедура се извършва в съответствие с Глава трета „Предоставяне на безвъзмездна финансова помощ“, Раздел I. „Общи положения“ и Раздел III. „Директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ“ от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ), Глава втора „Правила за оценяване на проектни предложения“, раздел II „Оценяване при директно предоставяне“ от Постановление № 23 на МС от 13.02.2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от европейските фондове при

³⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=ET>

³⁷ <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135791921>

³⁸ Попълва се ако по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения по смисъла на чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

³⁹ Попълва се ако по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения по смисъла на чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

споделено управление за програмен период 2021 - 2027 г. (ПМС №23/2023 г.) и Критерии и методология за оценка – *Приложение XII към настоящите Условия за кандидатстване.*

Оценката по настоящата процедура се извършва от оценителна комисия, определена със заповед на Ръководителя на Управляващия орган (издадена в двуседмичен срок от датата на подаване на проектното предложение). Оценката се извършва на един етап и се документира чрез попълване на оценителен лист в ИСУН, който включва всички приложими критерии. За да бъде одобрено за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, проектното предложение трябва да отговаря на всички критерии („ДА“ или „Неприложимо“) съгласно Таблица за комплексна оценка на проектното предложение, посочена в Критерии и методология за оценка на проектно предложение по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Превенция и предотвратяване на тормоза и насието и намаляване агресията в училищата ” (*Приложение XII към Условията за кандидатстване*).

В съответствие с чл. 44, ал. 2 от ЗУСЕФСУ оценяването на проектното предложение се извършва в срок до три месеца от крайния срок за подаването му, посочен в т. 25 от настоящите Условия за кандидатстване.

В случай на установени по време на оценката нередовности, непълноти и/или несъответствия на документите, Управляващият орган изпраща на Конкретния бенефициент уведомление за установените нередовности, непълноти и/или несъответствия и определя разумен срок за тяхното отстраняване, който не може да бъде по-кратък от една седмица. В уведомлението, което се изпраща на Конкретния бенефициент, задължително се съдържа информация, че неотстраняването на установените нередовности може да доведе до прекратяване на производството по отношение на Конкретния бенефициент. Срокът по оценяване на проектното предложение спира да тече до датата на отстраняването. Оценката продължава до постигане на пълно съответствие с критериите за оценка (отговор „ДА“ или „Неприложимо“ на всички позиции в оценителната таблица). Искането за предоставяне на информация/документи се изпраща чрез Модула за електронни услуги на ИСУН, за което Конкретният бенефициент получава съобщение на електронния адрес, посочен при регистрацията на потребителя, подал проектното предложение. Към проектното предложение може да бъде асоцииран нов профил, различен от профила, от който то е подадено, след изрично заявление, подписано с КЕП от законния представител на кандидата, до дирекция „Централно координационно звено“ в Администрацията на Министерски съвет. В случай че Конкретният бенефициент не отстрани в срок нередовност, непълнота и/или несъответствие с изискванията, производството по процедурата може да бъде прекратено.

Оценката на проектите предложения се извършва по реда на тяхното подаване, а финансирането - по реда на одобрение на оценените проекти, до изчерпване на наличния финансов ресурс по процедурата.

След стартиране на периода за набиране на проектни предложения, подадените по ред проекти се оценяват в отделни оценителни сесии. С цел оптимизиране на оценителния процес и бързото приключване на оценката на всяка група проекти, проектно предложение, което след изпращане на второ уведомление за установените нередовности, непълноти и/или несъответствия не ги отстрани в поставения от Оценителната комисия срок, ще бъде извадено от съответната оценителна сесия и присъединено към следващата поред оценителна сесия, която предстои да бъде сформирана, като оценката му в новата сесия ще стартира отначало.

Допълнителна информация от Конкретния бенефициент - кандидат може да бъде предоставена само по искане на оценителната комисия. За дата на представяне на документите/информацията се счита датата на отговор в ИСУН. Техническият процес, свързан с представянето на допълнителна информация/документация, е описан в Ръководството за потребителя за модул „Е- кандидатстване“ в ИСУН, което е налично на следния адрес: <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Home/Manual> .

Комплексната оценка включва както проверка относно административното съответствие на проектното предложение и допустимост на конкретния бенефициент и проектните дейности, така и оценка по същество.

В случай че по време на оценката се установи наличие на недопустими или необосновани разходи, дублиране на заложили дейности и/или разходи и др., надвишаване на максималния размер на безвъзмездната финансова помощ или на максималния размер на разход и/или , определен в настоящите Условия за кандидатстване, или промяна на размерите на единичните разходи, определени в настоящите Условия за кандидатстване, съответните разходи от бюджета на проекта (секция „Бюджет“ от Формуляра за кандидатстване) ще бъдат служебно премахвани/коригирани (вкл. по критерий 28 от Комплексната оценка) или на конкретния бенефициент ще бъдат предоставяни указания и срок за отстраняване на установените нередовности, непълноти и/или несъответствия.

22. Критерии и методика за оценка на проектните предложения

Оценката по настоящата процедура се извършва въз основа на критерии и методология, одобрени от Комитета за наблюдение на Програма „Образование“ 2021-2027 (КН на ПО), описани в *Приложение XII към Условията за кандидатстване*.

Не се допуска въвеждането на допълнителни критерии за оценка или изменение на критериите по време на провеждането на процедурата.

23. Начин на подаване на проектните предложения

Подаването на проектното предложение по настоящата процедура се извършва в съответствие с разпоредбите на Наредбата за определяне на условията, реда и механизма за функциониране на информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ИСУН) и за провеждане на производства пред управляващите органи посредством ИСУН. Цялата информация е качена на следния интернет адрес: <https://eumis2020.government.bg/>.

Подаването на проектно предложение по настоящата процедура се извършва изцяло по електронен път чрез попълване на уеб базиран Формуляр за кандидатстване и подаване на Формуляра и придружителните документи чрез Информационната система за управление и наблюдение на Европейските фондове при споделено управление (ИСУН) единствено с използването на Квалифициран електронен подпис (КЕП), чрез модула „Е-кандидатстване“ на следния интернет адрес: <https://eumis2020.government.bg/>.

КЕП, с който е подписан Формулярът за кандидатстване, следва да е на законния представител на кандидата или на оправомощено за целите на подаването на проектното предложение лице.

Подготовката и подаването на проектното предложение в ИСУН се извършва по следния начин:

Кандидатът влиза в ИСУН след регистрация чрез имейл и парола, избира настоящата процедура от „Отворени процедури“ и създава ново проектно предложение.

Проектното предложение по настоящата процедура се изготвя от Конкретния бенефициент - кандидат, съгласно Указанията на Управляващия орган за попълване на електронен Формуляр за кандидатстване (*Приложение IX към Условията за кандидатстване*).

Подкрепящите документи към Формуляра за кандидатстване, посочени в т. 24 от Условията за кандидатстване, също се подават изцяло електронно. Посочените документи се описват и прилагат в секция 12 „Прикачени документи“ към Формуляра за кандидатстване.

Съгласно разпоредбите на чл. 23 на Наредбата за определяне на условията, реда и механизма за функциониране на Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ИСУН) и за провеждане на производства пред управляващите органи посредством ИСУН Конкретният бенефициент – кандидат подписва с КЕП единствено електронните документи, изисквани в оригинал. Достоверността на електронните копия на документи, приложени към Формуляра за кандидатстване, се удостоверява единствено чрез подписването на формуляра в ИСУН.

Проектното предложение се подписва с КЕП от законния представител на Конкретния бенефициент - кандидат или надлежно оправомощено за целите на подаване на проектното предложение лице. При оправомощаване следва да се приложи Заповед за оправомощаване на лице, което да представлява Конкретния бенефициент и да подписва всички документи, свързани с подаването, оценката на подаденото проектно предложение (включително комуникация с оценителната комисия), предоставянето на документи, необходими за подписването на административния договор за предоставяне на БФП и изпълнението на проекта.

Проектното предложение се подава винаги от профила на кандидата, а не от друг профил, тъй като впоследствие именно този профил ще бъде използван за комуникация с Управляващия орган и за отстраняване на установените нередовности по време на оценката на проектното предложение. Към проектното предложение може да бъде асоцииран нов профил, различен от профила, от който то е подадено, след изрично заявление, подписано с КЕП от законния представител на кандидата, до дирекция „Централно координационно звено“ в Администрацията на Министерски съвет.

Системата предоставя възможност за коригиране, запазване и допълване на Формуляра, докато той е в работен режим (чернова). Всеки Формуляр може да бъде записан локално, на файл в специален формат, който може да се отваря единствено от ИСУН.

Максималният препоръчителен размер на всеки отделен прикачен файл към проектното предложение, който се подава чрез системата, е 2 ГБ.

До приключване на работата на оценителната комисия кандидатът има възможност да оттегли своето проектно предложение като подаде писмено искане до Ръководителя на Управляващия орган на ПО чрез секция Комуникация с УО в меню Проектни предложения на ИСУН.

Кандидатът следва да попълва внимателно всички секции на Формуляра за кандидатстване, тъй като грешки или несъответствия, допуснати при попълването му могат да доведат до отхвърляне на проектното предложение.

ИСУН се поддържа от дирекция „Централно координационно звено“ в администрацията на Министерство на финансите и в тази връзка въпроси и запитвания по отношение на функционирането и използването на системата, възникнали в процеса на кандидатстване, следва да се изпращат на следния електронен адрес: support2020@government.bg.

24. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване

Конкретният бенефициент – кандидат по настоящата процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е необходимо да приложи в секция 12 „Прикачени документи“ от Формуляра за кандидатстване следните попълнени и подписани документи:

1. Заповед за оправомощаване на лице, което да представлява конкретния бенефициент и да подписва всички документи, свързани с подаването, оценката на подаденото проектно предложение (включително комуникация с оценителната комисия), предоставянето на документи, необходими за подписване на административния договор за предоставяне на БФП и изпълнението на проекта (ако е приложимо). *Прилага се, в случай че проектното предложение е подадено от лице, различно от официалния представител на кандидата.*

Документът по т. 1 се подписва от официалния представител на кандидата.

2. Декларация на кандидата – попълнена по образец (*Приложение I* към Условиата за кандидатстване). Декларацията се попълва, подписва и представя от официалния представител на кандидата.

В случай че проектното предложение се подава с валиден КЕП на официалния представител на кандидата, декларираната информация се потвърждава във Формуляра за кандидатстване в секция 11. „Е-декларации“.

В случай че проектното предложение се подава с валиден КЕП на оправомощено лице, Декларацията на кандидата (*Приложение I*) се попълва и подписва от официалния представител на кандидата на хартиен носител и същата се сканира и прикача в секция 12. „Прикачени документи“ от Формуляра за кандидатстване или се подписва с електронен подпис и се прикача в секция 12. от Формуляра за кандидатстване.

Декларацията на кандидата (*Приложение I* към Условиата за кандидатстване) се попълва и се подписва от всички лица, с право да представляват кандидата, независимо от това дали заедно и/или поотделно, и/или по друг начин.

Посочената по-горе декларация следва да бъде с дата след датата на обявяване на настоящата процедура и предхождаща или съответстваща на датата на подаване на проектното предложение.

Към момента на кандидатстване обстоятелствата се декларират от кандидата, а преди подписване на административния договор за предоставяне на БФП се доказват:

1. с официални документи, издадени от съответните компетентни органи за обстоятелствата, за които такива документи се издават, или заверени копия от тях, като се спазват изискванията на чл. 2, ал. 1 от Закона за електронното управление;
2. с декларации – за всички останали обстоятелства, които не са били декларирани на предходен етап, или когато е настъпила промяна във вече декларирани обстоятелства.

3. Анализ-Декларация от директора на училището - кандидат (*Приложение VII* към Условиата за кандидатстване) - попълнена по образец и приложена в секция 12 от Формуляра за кандидатстване. В документа се отразява текущата ситуация с насилието и агресията в училището, вкл. се декларира, че целевите групи от училището са идентифицирани и стойностите на индикаторите в проектното предложение са реалистично планирани съобразно идентифицираните целеви групи. *Представя се подписан от съответния директор.*

4. Помощна таблица – *Приложение V* към Условиата за кандидатстване - попълнена по образец и приложена в секция 12 от Формуляра за кандидатстване. *Приложението се подава във файл формат excel.*

5. Декларация на асоциирания партньор, попълнена по образец (*Приложение II* към Условиата за кандидатстване) (ако е приложимо) - попълнена по образец и приложена в секция 12 от Формуляра за кандидатстване. *Подава се, в случай че проектното предложение включва асоцииран/и партньор/и.*

6. Автобиографии по образец (*Приложение VI* към Условиата за кандидатстване), попълнени и подписани от членовете на основния екип за организация и управление на проекта. (*ръководител на проекта; координатор на проекта; счетоводител/финансист на проекта*).

7. Декларация за минимални помощи, (*Приложение IV* към Условиата за кандидатстване), попълнена по образец и приложена в секция 12 от Формуляра за кандидатстване (**ако е приложимо**).

Прилага се от кандидат частно училище, за което е приложим режим „минимална помощ“ за дейностите, които те ще изпълняват.

8. Декларация за разграничаване на икономическата от неикономическата дейност, (Приложение III към Условието за кандидатстване) - попълнена по образец и подадена в ИСУН (ако е приложимо).

Декларацията се подава от кандидати - частни училища, в случай че в бюджета на проектното предложение са планирани разходи за тях в режим „непомощ“ (само в режим „непомощ“ или както в режим „непомощ“, така и в режим de minimis) .

9. Счетоводни документи, прикачени в ИСУН съгласно т. 11. от Условието за кандидатстване, ако е приложимо.

Прилага се, в случай че документите не са публично оповестени. В случай че документите са публично оповестени, следва да бъде предоставен линк към източника, в който са налични.

10. Устав/учредителен акт, удостоверение за актуално състояние, съдебно решение или решение по вписване, удостоверяващо статута на кандидат - частно училище, прикачени в ИСУН, когато е приложимо.

Обстоятелството ще се проверява по служебен път в ТРРЮЛНЦ. В случай, че Устав/учредителен акт, удостоверение за актуално състояние, съдебно решение или решение по вписване са налични в други публични регистри, кандидатът посочва източниците на информация или прилага документите в ИСУН. Удостоверението за актуално състояние следва да е издадено не по-рано от 3 месеца преди крайната дата на кандидатстване, сканирано и прикачено в ИСУН.

11. Заповед на директора на училището за поименния състав на общественния съвет, съгласно чл. 14, ал. 1 от Правилник за създаването, устройството и дейността на обществените съвети към детските градини и училищата.

Подава се, в случай че проектното предложение включва асоцииран партньор.

12. Протокол от проведеното първо заседание на общественния съвет, от който да е видно лицето избрано за председател, съгласно чл. 18, ал. 1 от Правилник за създаването, устройството и дейността на обществените съвети към детските градини и училищата, а в случай на последваща промяна – съответния протокол от който да е видно новото актуално лице избрано за председател.

Подава се, в случай че проектното предложение включва асоцииран партньор.

25. Краен срок за подаване на проектните предложения

Крайният срок за подаване на проектното предложение, подписано с Квалифициран електронен подпис (КЕП) през системата ИСУН 2020 е: не по-късно от 17:30 часа на 15 декември 2025 г.

КЕП, с който е подписан Формулярът за кандидатстване, следва да е на законния представител на кандидата или на оправомощено за целите на подаването на проектното предложение лице.

Съгласно указанията на заместник министър-председателя по европейските фондове и икономическата политика, за час на подаване на проектното предложение се счита времето на приложния сървър на ИСУН, когато са записани окончателните данни и системата е генерирала регистрационен номер, а не времето на локалния компютър на съответния кандидат/конкретния бенефициент.

Съгласно чл. 26, ал. 8 от ЗУСЕФСУ кандидатът по процедурата може да иска разяснения във връзка с Насоките за кандидатстване в срок до три седмици преди изтичането на срока за кандидатстване.

Допълнителни въпроси относно попълването на документацията за кандидатстване се задават в писмена форма чрез електронната система ИСУН, секция „Разяснения по процедурата“.

Разясненията от страна на Управляващия орган се утвърждават от Ръководителя на Управляващия орган или оправомощено от него лице. Разясненията се дават по отношение на Условието за кандидатстване, не съдържат становище относно качеството на проектното предложение като са задължителни за кандидата и се прилагат от оценителната комисия. Въпросите на кандидата и разясненията на Управляващия орган се съобщават (публикуват) на интернет страницата на Управляващия орган <http://opnoir.bg>, в рубрика „Въпроси и отговори“ и в ИСУН: <https://eumis2020.government.bg> (към документите по процедурата), както и се изпращат на конкретните бенефициенти в 10-дневен срок от получаване на искането, но не по-късно от две седмици преди изтичането на срока за кандидатстване по процедурата.

Проектното предложение по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, следва да бъде подадено само по електронен път с Квалифициран електронен подпис (КЕП) като се използва Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ИСУН) - <https://eumis2020.government.bg>.

26. Допълнителна информация

Решение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и сключване на административен договор:

При наличие на положителен резултат от оценяването, в едноседмичен срок от приключване на оценяването Ръководителят на Управляващия орган (РУО) взема решение за предоставянето на безвъзмездна финансова помощ за одобреното проектно предложение. Решението на РУО се обективира в административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на Конкретния бенефициент.

Решение за прекратяване на процедурата чрез директно предоставяне може да се вземе при следните случаи:

- Когато няма постъпило проектно предложение, в случай че е определен краен срок за подаване или когато подаденото проектно предложение е оттеглено;
- При спиране на финансирането по съответната програма или по част от нея;
- В случай че конкретният бенефициент не отстрани в срок нередовност, непълнота и/или несъответствие с изискванията.

Уведомяването на конкретния бенефициент за сключване на административния договор за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се извършва писмено. Писменото уведомление съдържа и изискване на следните документи от кандидата, необходими за подписване на административния договор за предоставяне на БФП:

1. Декларация на кандидата (по образец), в случай че към датата на подписване на административния договор са настъпили промени в декларираните обстоятелства на етап кандидатстване (*Приложение I*);
2. Декларация за нередности – по образец (*Приложение XVII*);
3. Финансова идентификация (*Приложение XVIII*);
4. Декларация за минимални помощи, ако е приложимо, в случай че към датата на подписване на административния договор са настъпили промени в декларираните обстоятелства на етап кандидатстване (*Приложение IV*). В случай на настъпила промяна в представителната власт, след подаване на проектното предложение се изисква предоставянето на тази декларация от новото лице, което официално представлява кандидата;

5. Заявление за профил за достъп на ръководител на бенефициента до ИСУН – Приложение XIX, ако е приложимо и в случай, че същото не е подадено чрез „Профили за е-отчитане“ в ИСУН;
6. Заявление за профил за достъп на упълномощено от бенефициента лице до ИСУН – Приложение XX в случай, че същото не е подадено чрез „Профили за е-отчитане“ в ИСУН;
7. Счетоводна политика на кандидата, от която да е видно наличието на разделение на неикономическа от икономическа дейност, ако е приложимо.

Прилага се от частно училище, в случай че в бюджета на проектното предложение са планирани за тях разходи в режим „непомощ“ и документът не е публично оповестен. В случай че документът е публично оповестен, следва да бъде предоставен линк към източника, в който е наличен.

Правата и задълженията, които възникват за бенефициента, са описани в приложения административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програма „Образование“ 2021-2027 (Приложение XIV към Условията за изпълнение) и общите условия при предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по приоритети 1, 2 и 3 по Програма „Образование“ (Приложение XV към Условията за изпълнение), които са неразделна част от договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ). В процеса на изпълнение на проекта, бенефициентът следва да се придържа към правилата и процедурите, описани в Условия за възстановяване на разходите по процедура BG05SFPR001-1.010 „Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване агресията в училищата“ – Приложение XVI от Условията за изпълнение.

Във връзка с чл. 49, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/1060 данните на кандидата по настоящата процедура за БФП, посочени в чл. 49, параграф 3 от същия Регламент, ще бъдат направени достъпни за обществеността.

27. Приложения към Условията за кандидатстване

Приложения за попълване и подаване в ИСУН:

- Образец на декларация на кандидата (Приложение I);
- Образец на декларация на асоцииран партньор (Приложение II);
- Образец на декларация за разграничаване на икономическата от неикономическата дейност (Приложение III);
- Образец на декларация за минимални помощи (Приложение IV);
- Образец на Помощна таблица – (Приложение V);
- Образец на автобиография (Приложение VI);
- Образец на Анализ-Декларация от директора на училището, включено в проектното предложение (Приложение VII);

Приложения за информация:

- Образец на Формуляр за кандидатстване с проектно предложение (Приложение VIII);
- Указания на УО за попълване на електронен формуляр за кандидатстване по процедурата (Приложение IX);
- Указания за попълване на помощна таблица за бюджет (Приложение X);

- Таблица на единичните разходи и еднократните суми по процедура BG05SFPR001-1.010 „Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване агресията в училищата“ и Програма „Образование“ 2021-2027 и придружаващи документи (Приложение XI);
- Критерии и методология за оценка на проектно предложение по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване агресията в училищата“ (Приложение XII);
- Указание НФ-1 от 09.01.2024 г. на министъра на финансите за третиране на данък върху добавена стойност (ДДС) като допустим разход при изпълнение на проекти по програмите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Кохезионния фонд (КФ), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), Фонд "Убежище, миграция и интеграция" (ФУМИ), Фонд "Вътрешна сигурност" (ФВС), програмата по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИУГВП), както и на средствата за финансиране на подхода "Водено от общностите местно развитие" от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ВМР) на ЕС, за програмен период 2021 – 2027 г. (Приложение XIII);

Приложения към Условието за изпълнение:

- Образец на административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програма „Образование“ (Приложение XIV);
- Общи условия при предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по приоритети 1,2 и 3 от Програма „Образование“ (Приложение XV);
- Условия за възстановяване на разходите по процедура BG05SFPR001-1.0010 „Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване агресията в училищата“ (Приложение XVI);
- Образец на декларация за нередности (Приложение XVII);
- Образец на Финансова идентификация (Приложение XVIII);
- Заявление за профил за достъп на ръководител на бенефициента до ИСУН – (Приложение XIX);
- Заявление за профил за достъп на упълномощено от бенефициента лице до ИСУН – (Приложение XX);
- Въпросници за мониторинг на изпълнението (Приложение XXI);
- Образец на Контролен лист за проверка за наличие на нарушение/ограничване на основни права по Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания – (Приложение XXII).
- Таблица „Изменение на бюджет“ (Приложение XXIII).